73. Tiistaina 2 päivänä kesäkuuta 1998

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Vaaleja

1) Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen vaali 2782

Toinen käsittely

2) Hallituksen esitys väestökirjanpidon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi 2783

Hallituksen esitys 14/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1998 vp

3) Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta 2791

Hallituksen esitys 16/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 5/1998 vp

4) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 17/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 6/1998 vp

5) Hallituksen esitys laiksi metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 62/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 5/1998 vp

Lähetekeskustelu

6) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1997 2791

Kertomus 8/1998 vp

7) Lakialoite laiksi ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain muuttamisesta 2794

Lakialoite 49/1998 vp (Anneli Jäätteenmäki /kesk)

8) Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 12 §:n muuttamisesta 2807

Lakialoite 53/1998 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Mietintöjen pöydällepano

9) Hallituksen esitys laeiksi eräistä henkilöstön asemaa koskevista järjestelyistä yksityistettäessä opetusministeriön hallinnonalaan kuuluvia ammatillisia oppilaitoksia ja muodostettaessa yksityisiä ammattikorkeakouluja annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta 2808

Hallituksen esitys 58/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 10/1998 vp

10) Hallituksen esitys laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys 38/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 7/1998 vp

11) Hallituksen esitys laiksi lannoitelain 3 §:n muuttamisesta 2808

Hallituksen esitys 72/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/1998 vp

12) Hallituksen esitys laiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 18/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 7/1998 vp

13) Hallituksen esitys laiksi 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta ..... „

Hallituksen esitys 73/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 9/1998 vp

14) Hallituksen esitys laeiksi sijoituspalveluyrityksistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 56/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 11/1998 vp

15) Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi 2809

Hallituksen esitys 35/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 12/1998 vp

16) Hallituksen esitys laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys 51/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

17) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1997 ..... „

Kertomus 6/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1998 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Aho, Filatov, Halonen, Hassi, Huotari, Hurskainen, Häkämies, Juhantalo, Järvilahti, Kaarilahti, Kanerva I., Kanerva S., Karhunen, Kemppainen, Kiviniemi, Kurola, Lahtela, Lehtosaari, Lindén, Lipponen, Metsämäki, Myllyniemi, Niinistö, Pehkonen, Rajamäki, Rantanen, Rauramo, Saapunki, Sasi, Tennilä, Tiuri, Tuomioja, Vartiainen, Vehkaoja, Veteläinen, Viitamies, Vistbacka ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Kanerva I., Aho, Lehtosaari ja Häkämies.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat

tästä päivästä virkatehtävien perusteella edustajat Hurskainen, Järvilahti, Kaarilahti, Kiviniemi, Sasi, Tuomioja ja Wahlström sekä muun syyn perusteella edustajat Halonen, Hassi, Rauramo ja Veteläinen sekä

tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien perusteella edustajat Huotari ja Vehkaoja.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen vaali

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on eduskunnan toisen apulaisoikeusasiamiehen valitseminen nelivuotiskaudeksi ensi syyskuun 1 päivästä alkaen 31 päivään elokuuta 2002 asti.

Hallitusmuodon 49 §:n 1 momentin mukaan vaali on toimitettava eduskunnan puhemiehen vaalista säädetyssä järjestyksessä. Vaali toimitetaan umpilipuin noudattaen työjärjestyksen 45 ja 46 §:n säännöksiä. Huomautan, että äänestyslipuissa saa olla ainoastaan valittavan nimi ja tarvittaessa ammatti niin selvästi ilmaistuina, ettei epätietoisuutta henkilöstä, jota on tarkoitettu, voi syntyä. Säännösten vastaisesti täytetty vaalilippu hylätään. Vaali toimitetaan yhtä uurnaa käyttäen. Edustajat tuovat äänestyslippunsa uurnaan siinä järjestyksessä kuin heidän nimensä on huudettu.

Vaalitoimituksessa pyydän avustamaan seuraavat edustajat: Prusti, Jäätteenmäki, H. Koskinen ja Puhjo.

Vaalitoimitus alkaa.

Edustajat I. Kanerva ja Aho merkitään läsnä oleviksi.

P u h e m i e s : Äänestyksen tulos julistetaan.

Sihteeri lukee:

Äänestyksessä ovat ääniä saaneet Jonkka 136 ääntä, Aarnio 14 ääntä, Voutilainen 3 ääntä sekä Arajärvi, Leivonen ja Viljanen kukin 1 äänen. Lisäksi on jätetty 4 tyhjää vaalilippua.

P u h e m i e s : Kun oikeustieteen tohtori Jaakko Jonkka on saanut äänestyksessä ehdottoman enemmistön annetuista hyväksytyistä äänistä, hänet on valittu eduskunnan apulaisoikeusasiamieheksi nelivuotiskaudeksi ensi syyskuun 1 päivästä alkaen 31 päivään elokuuta 2002 asti.

P u h e m i e s : Eduskunta päättänee saattaa nyt toimitetun vaalin tuloksen hallituksen tietoon.

Hyväksytään.

P u h e m i e s : Hallitusmuodon 49 ja 59 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen mukaan eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen varamieheksi 21 päivänä marraskuuta 1995 valitun esittelijäneuvos, oikeustieteen tohtori Jaakko Jonkan apulaisoikeusasiamiehen varamiehen tehtävä päättyy 31 päivänä elokuuta 1998.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s : Täysistunto keskeytetään lakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan kokouksia varten. Täysistuntoa jatketaan kello 16.

Täysistunto keskeytetään kello 14.43.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Pesälä.

---

2) Hallituksen esitys väestökirjanpidon uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 14/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1998 vp

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 4. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Väestökirjanpitolain uudistuksessa on tietyllä tavalla historian siipien havinaa, kun väestökirjanpitoa selvitellään kirkon ja toisaalta valtion välillä. Muistan silloin vanhaan hyvään aikaan, kun poliisikuulusteluissa henkilötietojen jälkeen kysyin kuulusteltavalta, missäs päin ovat kirkonkirjat tai missäs päin sitä ollaan papinkirjoissa. Tuli mieleen, että sellaista ei oikeastaan enää voida tämän jälkeen kysyä. Se on vanhaa asiaa. Tulevat mieleeni myös ne historialliset ajat, jolloin käytiin virkatodistusta pyytämässä papin kansliasta, missä sellainen vähän diakonissatyyppinen vanhempi ihminen, jolle taatusti minun vitsini eivät olisi olleet oikein kotoisia, laittoi kakkulat silmilleen ja aukaisi suuren nahkakantisen kirjan ja alkoi sieltä katsella tietoja siihen todistukseen, mitä olimme pyytämässä ja mitä oli saatavissa.

Nyt tämä menee valtion ja väestökirjanpidon puolelle. Ennen kun kysyttiin papinkirjaa ja sanottiin, että minä olen väestörekisterissä, sekin antoi ihmisestä tietynlaisen kuvan varsinkin uskonnollismielessä ihmisen mielestä, koska väestörekisterissä oleva ihminen ei ollut olevinaan ihan niin hyvä kuin kirkonkirjojen puolella. Mutta tämähän oli tietysti utopiaa ja vanhakantaista ajattelua.

Mutta, herra puhemies, minä en oikeastaan näiden asioiden takia eduskunnan puhujakorokkeelle tullut. Tulin lausuakseni syvän huoleni siitä, että sen mukaisesti, kuin väestökirjanpito on mennyt atk:lle, se on nykyaikaistunut, homma on kaikessaan käynyt huonommaksi. Ennen aikaan, kun muutit paikkakuntaa asunnostasi, jätit taloon muuttoilmoituksen, ja kun menit seuraavalle paikkakunnalle, jätit sinne tuloilmoituksen. Se oli niin kovin yksinkertaista, mutta entäs tänä päivänä? Kun lähdet moista operaatiota suorittamaan, valtaosa suomalaisista

ihmisistä on sellaisia, jotka eivät tiedä, mitä pitäisi tehdä. Se järjestelmä ja systeemi on kovin monimutkainen, ei tietenkään sitten, kun sen huomaa ja oppii. Kuitenkin on sitä ennen kaikki postin peräänlähettämiset, väestökirjailmoitukset, kaikki tuolla tavalla. Taloissa ei pidetä lainkaan talonkirjoja. Siellä asuu paljon ihmisiä sillä tavalla, että he eivät ole lainkaan kirjoilla missään. Koko järjestelmä on sillä tavalla, kun väestökirjanpito on edennyt ja tullut hienosti tietokoneelle, käytännön toiminnassa tullut huomattavasti vaikeammaksi.

En tiedä, mielestäni, kun siihen mahdollisuuksia olisi, jossakin vaiheessa pitäisi kiinnostua siitäkin, että väestökirjanpidon perusteella tehdyt ilmoitukset olisivat yksinkertaisempia, selkeämpiä ja aukottomampia. Tämä on tietysti käytännön asia, joka ei välttämättä tähän lainsäädäntöön kuulu, mutta sellaisia saatesanoja, herra puhemies, haluan sanoa, että väestökirjanpidossa pitäisi pyrkiä yksinkertaisempaan ja selkeämpään järjestelmään tavallisen ihmisen osalta silloin, kun hän joutuu ilmoituksia tätä kirjanpitoa varten tekemään.

Ed. A l a r a n t a : Herra puhemies! Monilta osin voi yhtyä ed. Aittoniemen luonnehdintaan ensiksikin siitä, että tämä päätös on historiallinen, ja myös mitä tulee palvelujen saatavuuteen. Eräs mahdollisuus nimittäin olisi se, mitä mietintöön liitetyssä vastalauseessa esitetään, että palvelut näiltä osin pidettäisiin nykyisellään, jolloin ne varmasti olisivat lähempänä kansalaisia kuin tämän uudistuksen jälkeen. Mutta tällä muutoksella, mitä hallitus on esittänyt ja mihin hallintovaliokunnan jäsenistön enemmistö on yhtynyt, on omat pitkät juurensa. Se on kulkenut melko pitkän tien, ennen kuin on tultu tähän, missä nyt ollaan.

Väestökirjanpidolla on 1600-luvulle asti ulottuva historia. Turun piispa Juhana Gezelius aloitti toiminnan, jolla ihmisistä pidetään kirjaa ja luetteloita, ja meidän evankelisluterilainen kirkkomme on näihin päiviin asti hoitanut tätä tehtävää myös yhteiskunnan tarpeita varten. Mutta kirkon keskeinen tehtävä tässä asiassa ei ole kaikkia miellyttänyt, varsinkaan kaikkia poliitikkoja. Erikoisesti eräät puolueet ovat olleet tätä tehtävää poistamassa kirkolta ja nähneet mielellään, että yhteiskunta tällaisen tehtävän hoitaisi. Myönnän, että sille on omat lähtökohtaiset perustelunsa, ja kun maassa on mielipiteen vapaus, niin kun joku kannattaa tätä, meistä jotkut voivat kannattaa päinvastaista käsitystä eli sitä, että kirkko olisi edelleenkin säilytetty viranomaisasemassa näitten tehtävien hoidossa.

Minulla on mukana vuonna 1983 lokakuulta otettu eduskunnan keskustelupöytäkirjan kopio, jossa kansanedustaja Hietala puheenvuorossaan esitti muun muassa tällaisen mielipiteen: "Tämän vuoksi esitänkin, että sisäasiainministeriö jatkaisi yhä edelleen toimenpiteitä väestökirjanpidon saamiseksi yksinomaan valtion hoidettavaksi ja että eduskunta antaisi tälle toiminnalle tukensa." Tämä on vain eräs katkelma ja maininta tästä pitkästä tiestä, johon viittasin, mutta aika selkeä kannanotto tietyltä poliittiselta taholta tämän tehtävän ottamiseksi pois kirkolta.

Hallituksen esityksessä, johon valiokunnan mietintö siis pohjautuu, on kauniisti puhuttu yhteistyön säilyttämisestä. Pykälätasolla ei tätä kehitystä ehkä asioita vähemmän tunteva huomaakaan, mutta sen sijaan hallituksen esityksen perusteluissa esimerkiksi sivulla 9 tavoite, mihin tällä uudistuksella nyt ollaan menossa, aika selkeästi tuodaan julki. Luen täältä erään kappaleen:

"Seurakunnat eivät toimisi ajantaisessa väestökirjanpidossa maistraattien rinnalla erillisinä rekisterinpitäjinä. Sen sijaan seurakunnilla olisi laissa erikseen määriteltyjä, väestökirjanpitoon liittyviä viranomaistehtäviä, joiden hoitamiseen niillä olisi oikeus saada tietoja väestötietojärjestelmästä."

Jos olisi aikaa lyhyessä puheenvuorossa lukea perusteluja pitemminkin, samaa linjaa on täällä lähes joka ikisessä perustelujen kappaleessa. Luotan siihen, että edustajat ovat nämä hallituksen esitykset iltojen vapaina hetkinä tarkkaan lukeneet ja tietävät, mistä asiasta olemme täällä nyt päättämässä.

Herra puhemies! Niin kuin totesin, asiaa voidaan lähestyä tietysti tällä tavalla kuin tässä on lähestytty, mutta ehkä on hyvä keskustelussa tuoda julki se, että nyt väestökirjanpidon osalta tämä pitkä ja monivaiheinen, perusteellisesti valmisteltu tie on siis kulkemassa selkeästi siihen suuntaan, mikä keskustalaisten valiokuntajäsenten vastalauseessa todetaan. Sen voisi lyhyesti sanoa vanhalla sanalla: Mauri on tehnyt tehtävänsä, ja Mauri saa mennä.

Tämä ihmetyttää myös valtion taloudellisen tarkastelun kannalta, kun esityksen perustelujen sivulla 11 kerrotaan, kuinka kallista yhteiskunnalle väestökirjanpito on. Sen kokonais- eli bruttomenot ovat vuonna 97 olleet 194,7 miljoonaa markkaa. Tietysti tietojen luovuttamisesta syn-

tyy vähän tulojakin, niin etteivät nettomenot ole noin suuret, mutta huomattavaa rahamäärää tässä pyöritetään. Valtion kannalta seurakunnat ovat tämän toiminnan hoitaneet tähän asti hyvin edullisesti, eikä tästä käytännöstä varmaan erimielisiä ollakaan.

Tämä on siis enemmän tällainen periaatteellinen muutos, mutta tällä on, niin kuin ed. Aittoniemi totesi, monia käytännön elämään liittyviä seurausvaikutuksia, ei vain palvelujen saatavuus vaan siinä taustalla oleva työllistämisvaikutuskin. Kun meidän kirkoillamme on tällä hetkellä tällaisia palvelupisteitä ja niissä olevia työntekijöitä satamäärin, 400—500 yhteensä, tämän uudistuksen jälkeen on aivan selvästi nähtävissä se, että kun kirkon asema virallisena viranomaisena tällä hallinnonalalla muuttuu aivan oleellisesti ja valtion väestökirjanpito on ainoa virallinen, eivät seurakunnat pysty pitämään työssä kaikkea sitä henkilökuntaa, mikä niillä tällä hetkellä näitä tehtäviä varten on.

Niin kuin eräässä lukemassani perustelujen kappaleessa todettiin, seurakunnille jää eräitä laissa erikseen määriteltyjä, lähinnä avustajatehtäviä. Kirkollista terminologiaa käyttäen siis tässä asiassa valtiosta tulee kirkkoherra ja seurakunnat jäävät vähintään kappalaisen, jolleivät seurakuntapastorin asemaan, siis tällaiseksi avustavaksi järjestelmäksi ainoan virallisen valtion väestökirjahallinnon rinnalla.

On ollut mieluisaa lukea valiokunnan mietintöä siltä osin, että keskustalaiset ovat kuitenkin olleet tässä entisen järjestelmän kannalla, eikä se ole tietenkään yllätys. Edellisen hallituksen eli pääministeri Ahon johtaman hallituksen aikana asetettiin toimikunta, jonka tehtävänä oli miettiä, miten säilytettäisiin nykyinen järjestelmä, niin että sekä seurakuntien että valtion väestökirjanpito täydentäisivät toisiaan ja että palvelupisteet voitaisiin säilyttää sillä tavalla kuin ne kirkon organisaatiossa on mahdollista. Silloinkin tätä uudistusta oltiin voimakkaasti viemässä tähän suuntaan, mihin se nyt menee, mutta hallituksen silloisen määrätietoisen toiminnan ansiosta tuo kehitys pysähdytettiin ja pyydettiin uusia lausuntoja. Tavoitteena selkeästi oli siis nykyisen tilanteen säilyttäminen.

Minusta on vähän vaikea käsittää sitä, että kirkko näyttää ainakin tässä paperilla olevien lausuntojen perusteella hyväksyneen tämän uudistuksen. Ehkä siinä jonkinlainen alistuminen ja antautuminen on kysymyksessä, kun tätä taistelua on kymmeniä vuosia käyty, ei ehkä sieltä Forssan kokouksesta lähtien, mutta ainakin jo kymmeniä vuosia. Kirkon puolella ei ole enää nähty mahdollisuuksia oman aseman turvaamiseen.

Siinäkin mielessä tämä tuntuu vaikealta, kun nyt näinä päivinä on keskusteltu siitä, miten kirkko voisi olla mukana tukemassa eräitä yhteiskunnan ylläpitämiä palveluja, lähinnä siis koulupalveluista nyt puhutaan, eli olemme palaamassa, jos tuo hanke toteutuu, 1800-luvulle siinä mielessä, että silloin kirkko piti yllä kansansivistystä, kansan opetusta ja koulutusta ja vasta noin sata vuotta sitten siirryttiin kuntien ja yhteiskunnan ylläpitämään koululaitokseen. Jos kerran kirkko luovuttaa pois tällaisia keskeisiä tehtäviä kuin väestökirjanpito, tietysti silloin on aihetta keskustella myöskin siitä, että voidaan vähentää kirkon verotulojakin. Näinhän tämä käy, eli voi sanoa, että kirkko tavallaan sahaa nyt sitä oksaa, jolla se itse tässä yhteiskunnassa istuu.

Arvoisa puhemies! Haluan vain lopuksi ilmaista tyytyväisyyteni siitä, että mietintöön liittyy vastalause, jossa perustelut ovat enemmän periaatteellisia kuin käytännöllisiä, periaatteellisia sillä tavalla, että yhteistyömuodot, jotka ovat nyt olemassa, olisivat säilyttäneet kirkon ja valtion suhteet kiinteämpinä kuin millaisina ne säilyvät tällä kehityksellä, ja se olisi ollut yhteinen etu. Tämä on periaatteellinen myös sikäli, että aivan äskettäin tässä samassa nyt istuvassa eduskunnassa hallintovaliokunta lisäsi rekisterihallintolain käsittelyn yhteydessä erääseen pykälään yhden momentin, joka täällä vastalauseessa ainakin on kerrottu, jolla tavoiteltiin tätä samaa elikkä niin sanotun status quon, nykytilanteen, säilyttämistä. Näin nopeasti ollaan sitten muuttamassa suuntaa tässä mielessä elikkä hylkäämässä tuo eduskunnan silloin tekemä lisäys rekisterihallintolain 3 §:ään. Ei siinä oikeastaan mitään linjaa kyllä ole. Tämä on eräänlaista takinkääntelyä, mutta niin kuin olen täällä joskus todennut, kun takkia aikansa kääntelee, siitä tulee niin tyhjä, että sitä on yhä keveämpi ja helpompi käännellä. Näin tässä asiassa näyttää käyvän.

Kolmannessa käsittelyssä keskustan vastalauseen mukaisesti tullaan esittämään toisen lakiehdotuksen hylkäämistä. Siinä sitten samalla nähdään, ketkä meistä kansanedustajista ovat sillä tavalla kansan asialla, että haluaisivat säilyttää nämä palvelut laajoina, ihmisten lähellä olevina ja toisaalta säilyttää kirkon ja valtion yhteistyön hedelmällisenä ja tuloksellisena.

Ed. Lehtosaari merkitään läsnä olevaksi.

Ed. T y k k y l ä i n e n : Herra puhemies! Haluaisin todeta, että sosialidemokraattinen puolue on ollut lähellä kirkkoa aina. Mitä tulee tähän väestökirjanpidon uudistamiseen, niin sehän merkitsee myös sitä, että voimavaroja nyt sitten voidaan ohjata hengelliseen toimintaan, kolmannen sektorin toimintaan, mitä tarvitaan tämän päivän yhteiskunnassa yhä enemmän. Eilen puhuin tästä asiasta ja viittasin siihen, että meillä on tällä hetkellä monenlaisia ongelmia, joita pitää myös kirkon hoitaa: työttömyyden puolelta, velkasaneerauksen kohdalta jne. Ennen kaikkea kirkon tehtävänä on toteuttaa hengellistä työtä, auttaa henkisessä hädässä olevia ihmisiä.

Sanoisinkin tässä yhteydessä, että väestökirjanpidon uudistaminen on mielestäni oikea toimenpide ja se tulee toteuttaa juuri näin.

Sitten toteaisin ed. Alarannalle, jota hyvin paljon kunnioitan, että täällä hallituksen esityksessä sivulla 10 todetaan vielä, että sinne jää Kirkkoverkko, joka mahdollistaa sen, että voidaan atkjärjestelmien muodossa pitää edelleenkin tietynlaista kirkon verkostoa ja kortistointia. Ei tämä kokonaisuudessaan kirkolta jää pois.

Mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuoroon, haluaisin todeta, että olen kantanut jonkin verran huolta siitä, että minä näen asian toisella tavalla kuin ed. Aittoniemi. Tämä rekisteri tulee asiaa helpottamaan.

Ed. K a r p i o : Arvoisa puhemies! Tässä pari kommenttia ed. Aittoniemen ja ed. Alarannan käyttämiin puheenvuoroihin.

Ed. Aittoniemi ensinnäkin muisteli entisiä aikoja, kun hän suoritti tutkintaa ja totesi, missä kirkonkirjat ovat. Tietenkään ed. Aittoniemi ei enää palaa tähän entiseen tehtäväänsä, mutta nyt hän voisi kysyä, missä kuulusteltavan kotipaikka sijaitsee. Kun puhutaan, että muuttoilmoitukset olisivat nyt vaikeampia kuin aikaisemmin, niin tokihan nyt tällä kertaa puhutaan väestökirjanpidon uudistamisesta eli tämä ei asian käsittelyyn sinänsä kuulu.

Ed. Alaranta taas katsoi hyvin pessimistisesti, että tässä palvelut huononevat kansalaisten kannalta. Asia on aivan päinvastoin. Kun ajatellaan kansalaisia, niin palvelutaso heidän kannaltaan paranee. He voivat asioida, niin kuin tänäkin päivänä asioivat, kirkkoherranvirastossa tai myös vaihtoehtoisesti sitten maistraateissa, jotka esimerkiksi avioliiton esteiden tutkinnat ja muita vastaavia tehtäviä sitten suorittavat.

Sitten kun ed. Alaranta totesi, että kirkon asema väistämättä tässä häviää ja että heiltä viedään tehtäviä pois, niin eihän asia suinkaan näin ole. Virkatodistuksia ja sukuselvityksiä aivan samalla tavalla kansalaiset voivat edelleen ottaa myös seurakunnasta. Ei siinä mitään huononemista tapahdu.

Painotan nimenomaan sitä, että kun kuultiin evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkon edustajia, he katsovat, että tämä hallituksen antama esitys on aivan hyvä ja että kirkon perimmäinen tehtävä on juuri muualla kuin väestökirjanpidon pitämisessä.

Ed. K u i s m a : Arvoisa puhemies! Itse katson tätä siltä näkökulmalta, että minusta valtion tehtävät ja viranomaistehtävät kuuluu valtion itse hoitaa. Ja jos on joitain tehtäviä, jotka joku muu voi hoitaa, niin sitten kenties ne eivät ole valtion tehtäviä. Minusta väestökirjanpito on valtion tehtävä. On itsestään selvää, että valtio hoitaa sen tehtävän, niin kuin monet muutkin.

Se on eri asia, että historiallisesti tietysti seurakunnissa silloin, kun ei ollut uskonnonvapautta ja kaikki kuuluivat samaan kirkkoon, tuli sivutuotteena tämä asia hoidettua. Itse asiassa se olisi pitänyt muuttaa silloin, kun tosiasiassa tuli uskonnonvapaus ja osa väestöstä hakeutui muihin kuin yhteen kirkkoon tai sitten ei mihinkään rekisteröityyn uskontokuntaan. Tietysti kirkot hoitivat, niin kuin hyvin tiedetään, nykyisten kuntienkin tehtävistä pääosan vielä sata vuotta sitten. Siihen vetoaminen on vain historiallinen selitys.

Itse näen niin, että kirkon olisi varmasti hyödyllistä erottautua viranomaistehtävistä. Minä luulen, että ehkä monien, jotka haluaisivat uskoa, on vaikea ajatella, että instituution viranomaisluonteeseen liittyy mitään todellista hengellistä elämää. Tietysti se on täysin kirkon asia, mutta olen aina ihmetellyt kovasti sitä, minkä takia kirkon virallinen johto ja kovasti kirkolliset piirit yleensä ovat sitä mieltä, että valtion ja kirkon yhteys on erinomainen asia. Se kyllä karkottaa monet ihmiset. Ainakin minut karkottaa kaikki sellainen, olkoonpa se uskontoa tai puoluetta, jossa mielipiteet ja virallinen valta yhdistetään. Sehän on kaikkein tuhoisin yhdistelmä.

Siinä mielessä tämä esitys pieneltä osin on merkki siitä, että valtio hoitaa valtion tehtäviä ja niitä ei sotketa muihin asioihin.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Tämä kirkkohistorian vaihe kaipasi jo eilen ed. Alarannan äskeistä puheenvuoroa. Jäin kaipaamaan sitä, että juuri tällä tavalla palautetaan historialliset näkökohdat mieleen ja ed. Alaranta ei pettymystä tuottanut kertoessaan nämä asiat eduskunnan pöytäkirjaan.

Ed. Alaranta oli myös aivan oikeassa siinä, että hallintovaliokunta on tehnyt eräänlaisen takinkäännöksen tyhjenevän takkinsa kanssa. Tämä kausi tältä osin alkaa olla päättymäisillään. Mutta sille voidaan löytää jollakin tavalla perusteluita, jos niin halutaan.

Ensinnäkin talouspoliittinen tilanne kirkon kannalta on sen laatuinen, että nyt, kun yhteisöveron tuotto tuottaa entisen parinkymmenen miljoonan markan edestä yli 700 miljoonaa markkaa valtionkirkkojen kassaan, niin tässä tilanteessa tämä henkilökunta, joka näissä hommissa on ollut, voidaan toki pitää palveluksessa ja ohjata heidät tekemään muita tehtäviä, jotka ensisijaisemmin täyttävät kirkon perustehtävät. Elikkä toisin sanoen minun näkemykseni mukaan meidän kumpikin valtiokirkkomme vahvistuu hengellisen työn tekemiseen tällä operaatiolla, kun tämän laatuiset tekniset tehtävät siirtyvät pois, olletikin kun annan arvoa sille, että kirkkohistoriallisesti tämä on ollut ihan mainio ratkaisu, että näin on asia joskus ollut järjestetty.

Ed. Tiusanen: Herra puhemies! Pohjoisten kansallisvaltioiden synty ja luterilaisuus hyvin poliittisella ja, voi sanoa, myös tietysti taloudellisella tavalla kietoutuivat toisiinsa, ja siihenhän pohjautuu luterilaisen kirkon ja valtion hyvin pitkälle menevä ikään kuin käsi toisen taskussa ja toinen käsi olkapäällä kulkeva veljeys. Tämä verotusoikeus on tätä käsi taskussa -vertausta ja tämä käsi olkapäällä on sitten tätä muuten hyvin läheistä yhteistyötä, kun tiedämme esimerkiksi presidentin oikeudet piispan nimittämisessä, tämän eduskunnan lainsäädäntövallan kirkon suuntaan jne. Siis kirkko ja valtio ovat erittäin voimakkaasti toisiinsa yhteydessä.

Nyt jos ajatellaan tätä asiaa ihan uskon tunnustamisesta ja uskonnollisuuden näkökulmasta, niin tunnustuksellisissa kirkoissa ja muissa tällaisissa, helluntaiseurakunnissa ja vapaakirkollisissa liikkeissä, varsin monet henkilöt eivät kuulu luterilaiseen kirkkoon. Kaiken kaikkiaan olen yhtymässä niihin mielipiteisiin, jotka lähtevät siitä, että kirkon päätehtävä on enemmänkin pitää huolta ihmisten sieluista ja myös siitä, että kukaan ei näkisi maassa nälkää. Tässä, arvoisa puhemies, kyllä kirkko on enemmän kunnostautunutkin, myös tämä valtionkirkko viime aikoina, ja mitä enemmän valtiolliset tehtävät siltä poistuvat, sen enemmän se pystyy siihen keskittymään.

Ed. Kankaanniemi: Arvoisa puhemies! Tämä uudistus on todella periaatteellinen ja myös käytännöllinen eli molempia, periaatteellinen siinä mielessä, että tällä uudistuksella voidaan todeta, että väestökirjanpidosta vastuu siirtyy täysin valtiolle ja näin mielestäni pitää länsimaisessa, pohjoismaisessa demokratiassa olla. Uskontoon perustuva väestökirjanpito jakaa valtion ja lainsäädännön toimesta ihmiset eri ryhmiin, ja tämä ei ole tämän meidän yhtenäisvaltiomallimme mukainen muoto minun mielestäni. Tällä perusteella myös väestöhallintolain 3 §:n 3 momentti on syytä kumota, jotta tämä on selkeä linja. Ihmiset asetetaan uskonnosta riippumatta täysin samaan asemaan väestökirjanpidossa ja sen todistuksien ja muiden kautta.

Tämä on ollut suuri epäkohta tässä maassa ja oikeastaan jo 70-luvun alusta lähtien on valtio pitänyt koko väestöstä väestökirjanpitoa. Sen rinnalla on kirkko pitänyt omaa väestökirjanpitoaan jäsenistään, niin kuin monet muutkin uskonnolliset yhteisöt jäsenrekisteriä, ja näin on ollut päällekkäisyyttä, joka on aiheuttanut kustannuksia ja kansan erilaista kahtiajakoa tai useampaankin osaan. Tämä uudistus parantaa palveluja. Kuka tahansa meistäkin voi hakea Helsingin maistraatista virkatodistuksen tai kotipaikkakunnalta tai mistä tahansa. Palvelu paranee. Palvelupisteet ovat auki paljon pitempään kuin pienissä maalaisseurakunnissa.

Tässä on puhuttu kirkon tehtävästä ja minun mielestäni kirkon tehtävä on hengellinen tehtävä eikä mikään väestökirjanpidon tehtävä. Toivon, että tämä vaikuttaa siihen, että kirkko voi entistä selkeämmin ja valtiovallastakin riippumattomammin nostaa esille hengellisesti tärkeitä asioita, joita tässä maassa on tavattoman paljon.

Ed. Uotila: Arvoisa puhemies! Tässä asiassa yhdyn hyvin pitkälti ed. Kankaanniemen mielipiteisiin. Kun ed. Alaranta aikaisemmin täällä puhui kirkon tehtävistä ja niiden tehtävien säilymisen tarpeesta, niin varmasti kirkolla on todella hengellisen työn lisäksi paljon muita käytännönläheisiä tehtäviä, jotka ovat tärkeämpiä kuin kirkonkirjojen ylläpito.

Mutta kun puhutaan kirkon ja valtion suhteista, silloin on syytä käydä vähän syvempää ja periaatteellisempaa keskusteluakin. Viime viikonloppuna kirkollisasioista vastaava ministeri Olli-Pekka Heinonen teki todella ehdotuksen siitä, että yhteisöveron tuotosta seurakuntien saamaa osuutta vähennettäisiin ja tämä osuus siirrettäisiin kunnille ja korvamerkittäisiin kaikkein suurimmissa taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille. Tämä on kannatettava ehdotus ja minusta kannatettava juuri sen vuoksi, että koko periaate, että kirkolla on oikeus yhteisöveron tuottoon, on aivan kummajainen. Ei löydy yhtään maata tästä maailmasta, jossa tällainen käytäntö olisi, että yritykset maksaisivat yhteisöveroa valtionkirkolle, seurakunnille. Sveitsin joissakin kantoneissa on ainoastaan minun tietämäni mukaan ...

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Uotila, kirkon verokysymykset mielestäni eivät liity suoraan tähän asiaan. Sen tähden on seuraavissa puheenvuoroissa viimeistään pysyttäydyttävä esillä olevassa asiassa.

Puhuja: Anteeksi herra puhemies! Tulkitsin, että tämä kuitenkin liittyy valtion ja kirkon tehtävänjakoon ja siinä mielessä myös verotukseen. Anteeksi, jos lipsahdin otsikon alta pois.

Ensimmäinen varapuhemies: Niin, se lipsahti.

Ed. J. Kukkonen: Arvoisa puhemies! Mitähän tässä nyt sitten sanoisi, ettei lipsahtelisi.

Sen verran vain totean, että kyllä ed. Pulliainen on viisas mies. Hän oli eilen ja hän oli tänään, kun tästä asiasta keskusteltiin. Nimittäin on todellakin niin, että historiallisesti asiat ovat hyvin ymmärrettäviä, mutta meidän täytyy myös seurata, millä tavalla näitä asioita voidaan järkeistää ja kehittää.

Hallintovaliokunnan takinkäännös, niin kuin hän mainitsi, on ihan todellinen, mutta merkitsee käytännössä myös sitä, että kun tilanne on muuttunut, silloin pitää muuttaa lainsäädäntöä. Ennen kaikkea, ed. Alaranta, kun lakia nyt muutetaan, myös kirkko itse on tähän järjestelyyn tyytyväinen. Minusta se on hyvin tärkeä, selvä ja merkillepantava periaate. Siksi minä ihmettelen, miksi tiettyjen kirkollisten liikkeiden edustajat ovat näissä valtio — kirkko-kysymyksissä vanhoillisempia ja jotenkin jäykempiä kuin kirkko itse. Onko siellä semmoista valtapolitiikkaa takana, että on syytä kysyä, halutaanko pitää vallasta kiinni, kun ei mitään muutoksia sallittaisi?

Ei tässä kirkko sahaa omaa oksaansa, ja siksi ihmettelen, miksi keskusta ei luota kirkon omiin edustajiin. Lakiehdotus ja sen toimenpiteet merkitsevät käytännössä sitä, että rinnakkaispalvelut ovat olemassa, vaikka ne eivät ole enää päällekkäisiä, ja palvelut säilyvät laajoina. Toivon mukaan myös kansa on tyytyväinen.

Ed. Ihamäki: Arvoisa puhemies! Vuosisatoja kirkko piti yksin kirkonkirjoja. Kun sittemmin kaikki eivät kuuluneet kirkkoon, kirkko ja siviilirekisteri pitivät rekisteriä ja huolehtivat väestökirjanpidosta. On ollut siis päällekkäistä toimintaa, ja näin tietokoneaikana on tarkoituksenmukaista yhtenäistää asia.

Kirkon pääasiallinen tehtävä on toki muualla kuin väestökirjanpidossa, kuten täällä on jo monta kertaa todettu. Väestökirjanpito on enemmän valtion tehtävä. Tässä nimenomaan vastuu väestökirjanpidosta siirtyy valtiolle. Tässä tapahtuu itse asiassa pehmeä lasku, kun kirkolle jää edelleen tehtäviä väestökirjanpidon alueella, mutta on toki jatkossa mietittävä, onko siinä mitään mieltä, että kaksi tahoa hoitaa samaa asiaa.

Ed. Alaranta: Herra puhemies! Haluan sen verran keskustelua kommentoida, että oikeastaan pyytelin lupaa kertoa hallituksen esityksestä poikkeavan mielipiteen. Käsitän, että kai sellainen mahdollisuus tässä talossa vielä perustuslakien voimassa ollessa on olemassa.

Ed. Tykkyläinen mielestäni oikeastaan aika rehellisesti kertoi asianlaidan ja vahvisti oman puheenvuoroni siitä, miltä taholta asiaa on tähän suuntaan ajettu kymmeniä vuosia ja siihen viimein päästään. Ed. J. Kukkonen tietää minua paremmin, mitä valtapolitiikkaa kenties taustalle liittyy.

Mutta on arvokasta, että kirkko on saanut keskustelussa tällaisia puheenvuoroja osakseen kuin edustajien Tiusanen ja Uotila puheenvuorot siitä, mitä kirkon pitäisi tehdä. Minä vain mietin, milloin ed. Uotila on viimeksi vieraillut asiakkaana jossakin kirkkoherranvirastossa. Tietääkö hän, että käytännöllisiinkin toimiin liittyy aina kirkon keskeisimpiin tehtäviin liittyviä keskusteluja, sielunhoitoakin esimerkiksi.

Ed. J. Kukkonen, kaikella ystävyydellä: Kun keskustelua kuuntelette, mietittekö sitä, olisiko meidän sittenkin kannattanut olla yhteisessä rintamassa tässä asiassa?

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Keskustalla ei tietääkseni ole ryhmäkantaa asiassa. Suuresti arvostamani ed. Alarannan kannasta poiketen olen sitä mieltä, että järjestely, jota nyt ollaan suunnittelemassa, on hyvä. Kirkko itse pitää tätä hyvänä järjestelynä. Se on minusta osoitus siitä, että ei tätä vastaan kannata taistella. Entinen käytäntö on aikanaan ollut hyvä, mutta se voidaan nyt muuttaa, kun asia luontevasti sopii valtion hoidettavaksi.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Jo kaksi edustajaa on todennut ed. Alarantaa kunnioittavansa, itsekin tähän joukkoon haluan liittyä. Mutta toivon, että hänen äskeinen puheenvuoronsa, jossa hän mainitsi lisäkseni ed. Uotilan, ei ollut sillä tavalla vilpillinen, etteikö hän omasta näkökulmastaan myös arvostaisi niiden lampaiden puheenvuoroja, jotka eivät ehkä hänen näkökulmastaan kulje kuitenkaan lähellä kirkkoa, mutta toivoakseni eivät kuitenkaan ole kadotettuja.

Ed. K a r p i o : Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä, kun ed. Alarannan puhetta olen seurannut hyvin tarkkaan, jotenkin siinä on semmoinen alistunut sävy, että tässä nyt viedään seurakunnilta, kirkolta, pois jotain ja tässä olisi huononnusta tapahtumassa. Itse olen aivan päinvastaista mieltä.

Hallituksen esitys on parannus nykyiseen verrattuna, jos ajatellaan kansalaisen kannalta. Otetaan yhtenä esimerkkinä vaikka avioliiton esteiden tutkinta. Jos kansalaiset asuvat opiskelun tai työnsä vuoksi muualla kuin kotipaikkakunnallaan, nyt he voivat hoitaa esimerkiksi maistraatissa nämä tehtävät vaihtoehtoisesti seurakunnan kanssa. Samalla tavalla vanhemmat voivat valintansa mukaan tulevaisuudessa hoitaa lasten rekisteröintitiedot suoraan maistraattiin tai, niin kuin normaalisti nyt tapahtuu, kasteen yhteydessä. Ei tässä todellakaan, ed. Alaranta mitään kirkolta viedä pois, vaan tehtävät jatkuvat aivan ennallaan niin kuin tänäkin päivänä.

Ed. K u o s m a n e n : Arvoisa herra puhemies! Minunkin mielestäni tämä on hyvä siirto kirkolta Väestörekisterikeskukselle. Sen jälkeen kun kaikille suomalaisille tuli henkilötunnussysteemi, on ollut erittäin helppo seurata väestökirjanpidosta tavallisen suomalaisen liikkeitä. Jos laajennetaan keskustelua esimerkiksi Afrikkaan, Keniassa vielä 90-luvun vaihteessa suoritettiin väestönlaskentaa, niin kuin hirvien meillä, lentokoneesta ja arvioitiin kansakunnan suuruudeksi 12—17 miljoonaa.

Olen sitä mieltä, että valtion tehtävä on suorittaa väestökirjanpito ja seurakunnan tehtävä on jatkossakin hoitaa omalta osaltaan väestökirjanpitoa niin, että seurakuntalaiset voivat edelleen käydä kirkkoherranvirastossa kertomassa omat huolensa ja muutokset. Normaali suomalainen hyvin harvoin käy kirkkoherranvirastossa näissä asioissa, koska ei ole mitään muuta tarvetta kuin sen papintodistuksen hakeminen. Tänä päivänä tarvitaan yhä vähemmän enää papintodistuksia. Asioita hoidetaan väestörekisterin kautta. Kannatan lämpimästi tätä suuntausta.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Täällä on useita kertoja mainittu, että seurakunnilta irtoaa resursseja ihmisten hengellisten tarpeiden tyydyttämiseen nyt, kun väestökirjanpitotehtävät vähenevät. Minä en kyllä usko sitä, että kun joku kirkkoherrankansliassa vapautuu toimistotehtävistä, hän kenttää kovin paljon lähtee ruokkimaan. Ne ovat aika utopistisia ajatuksia. Mutta sellaisenaan, kun käytin aikaisemmin puheenvuoron, en näe kovin suuria tuskia asian hyväksymiseksi, väestökirjanpidon ja todistusten kanssa kun tavallinen ihminen joutuu loppujen lopuksi niin vähän tekemisiin.

Se, mitä tässä arvostelin, on se, että väestökirjanpitoa koskevat lait ja määräykset asettavat tavallisille ihmisille omat velvoitteensa ja ohjeensa. Minun mielestäni asiat eivät ole siltä osin kunnossa, ne ovat sekavia. Monilla ihmisillä on vaikeuksia toteuttaa niitä asioita, ja sen vuoksi pitäisi kiinnittää huomiota siihen, että ihmisten velvoitteet tulisivat selkeiksi. Sellaisissa tapauksissa, kun väestökirjanpitoa koskevia ilmoituksia tehdään, ohjeistukset olisivat selkeitä ja asianmukaisia.

Ed. K o r t e n i e m i : Herra puhemies! Keskustallahan ei ole mitään ryhmäpäätöstä asiassa, niin kuin ed. Rehn jo totesikin. Puolestani olen valmis hyväksymään hallituksen esityksen sillä tavalla kuin hallintovaliokunnassa keskustan ryhmä on esittänyt.

Olen aikanaan ollut kirkolliskokouksessa ja muistan, kuinka asia siellä oli pitkään asialistalla ja tätä hyvin ponnekkaasti vastustettiin. Nähtiin, että siinä on suuriakin ongelmia, mutta aikaa myöten asiaan on kuitenkin myös kirkolliskokouksessa kypsytty ja nähty, että on järkevää, että on yksi yhteinen rekisteri. On totta kyllä,

aivan kuten ed. Alaranta sanoi, että kirkkoherranvirastojen verkko on parempi kuin väestörekistereitten ja tässä mielessä ne palvelevat paljon tehokkaammin. Nyt kuitenkin on järkevää se, että on yksi täydellinen rekisteri. Minusta on hyvä se, että jatkossa väestörekisterissä voidaan käyttää hyväksi niitä tietoja, mitä on kirkon ja uskonnollisten yhdyskuntien omissa rekistereissä ja tällä tavalla nekin ovat mukana asiassa.

Kuten jo aikaisemmin sanoin, yhdyn hallintovaliokunnan vastalauseeseen myös siltä osin, että toinen lakiehdotus tulisi hylätä, koska se ei millään tavalla vaaranna hallituksen esityksen toteutumista.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Kirkko on varautunut väestökirjanpidon muutokseen jo pitemmän aikaa ja ainakin useimmissa seurakunnissa on henkilöstö mitoitettu uuteen järjestelmään jo hyvissä ajoin. Kun virkatodistusten tarve on lisäksi monien toimenpiteiden osalta vähentynyt, henkilöstöä voidaan toimistotehtävien sijasta palkata toiminnalliselle puolelle seurakuntalaisten hyväksi.

Ed. J. K u k k o n e n : Arvoisa puhemies! Keskustelu on sikäli ollut hyvin tarpeellinen, että se on osoittanut, miten on hyväksi se, että käydään keskustelua siitä, millaista työtä seurakunnissa tehdään. Toivoisin monien puheenvuoron käyttäneiden edustajien todella tutustuvan siihen, mitä seurakuntien työ on ja mitä on työ esimerkiksi kirkkoherranvirastoissa. Silloin muun muassa arkistonhoitoasiat, sukututkimuskysymykset ja muut asiat tulisivat keskeisemmin esille ja nähtäisiin, millaista työ tänä päivänä on. Väittäisin myös, että parempaa ja nopeampaa palvelua näissä asioissa monesti saa kirkkoherranvirastossa, se on ihan tosiasia. Erityisesti se koskee kuolemaan ja hautajaisiin liittyviä kysymyksiä.

Vielä se, että ei tämä niin vakava asia ole, etteikö joskus olisi jopa terveellistä ja hyvä, että salissa olevat kaksi pappia ovat eri mieltä asioista.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Korteniemi, en oikein pysynyt mukana siinä, miten johdattelitte puheenvuoroanne johtopäätökseen. Mutta kun loppupuolella asetuitte vastalauseen kannalle, totean vain siitä, mitä nyt rekisterihallintolain 3 §:n 3 momentissa todetaan, että eihän olisi haittaa, että siellä edelleen säilyisi tämä maininta. Mutta ei semmoista tehtävää myöskään ole tämän jälkeen eli se häipyy pois. Olisiko siis säilytettävä laissa sellainen, millä ei ole mitään merkitystä? Minusta nyt on tyylipuhdasta se rehellisyys, että se poistetaan ja sillä siisti.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Vielä totean, että kun olen pitkään asunut pienellä paikkakunnalla ja kunnan asioissa hoitanut muun muassa erilaisia kiinnityksiä ja lainhuutoja, niin aina seurakunnan kirkkoherranvirastossa asiointi vaati erityistä tarkkuutta, kun pienessä seurakunnassa virasto oli kovin vähän auki: kahtena päivänä viikossa muutaman tunnin. Nyt palvelu kyllä tältä osin paranee erittäin merkittävästi eli kirkkoherranvirastojen tiheästä verkosta ei ole sitä hyötyä, mitä annetaan ymmärtää.

Mitä tulee hautajaisiin ja muihin tehtäviin, en oikeastaan ymmärrä, mitä tekemistä niillä on väestökirjanpidon kanssa. Väestökirjanpito pidetään kuitenkin koko kansasta. Valtio pitää koko kansasta väestökirjanpitoa muun muassa vaaliluetteloita ja verotusta ja monia muita tarpeita varten, mutta ei hautajaisia. Kun meikäläinen on ikänsä kuulunut väestörekisteriin, niin ei sillä hautajaisten kanssa ole mitään tekemistä. Kirkkoherranvirastoon joutuu pakanakin menemään kysymään, saako ruumiin siunata ja haudata kirkkomaahan. Nykyisin saa, ennen ei saanut, täytyi haudata aidan ulkopuolelle.

Selkeä vastuu on näissä asioissa tärkeä. Siksi rekisterihallintolain 3 §:n 3 momentti pitää kumota, että vastuu on yksiselitteisen selkeä. Tässä on kyse erittäin tärkeistä, ihmisten henkilökohtaisia tietoja käsittelevistä asioista. Niissä täytyy olla hyvin selkeä vastuu ja se on tämän uudistuksen jälkeen valtiolla, niin kuin sen koko kansasta pitää olla.

Ed. K o r t e n i e m i : Herra puhemies! Ed. Pulliaiselle. Kohta, josta kävimme mielipiteenvaihtoa kuuluu: "Evankelis-luterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakunnan tai muun kirkollisen väestörekisteripitäjän suorittamasta väestörekisterin pitämisestä säädetään erikseen." Tämän säilyttäminen ei tosiasiassa muuttaisi esitettyä järjestelmää, mutta se korostaisi kirkon viranomaisasemaa niiden viranomaistehtävien osalta, jotka kirkolle edelleen jäävät niin hallituksen esityksen kuin valiokunnan mietinnönkin mukaan. Samalla se korostaisi edelleen jatkuvaa yhteistyötä valtion kanssa. Näin todetaan vastalauseessa ja minusta se on varsin hyvin perusteltu.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 4, 7 ja 14 a §, 4 luvun otsikko, 25, 26 a ja 33 a §, 34 § ja 7 luvun otsikko sekä 38—40 ja 43 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
toisen lakiehdotuksen 1 ja 2 §, johtolause ja nimike,
kolmannen lakiehdotuksen 2, 4, 6, 8 a, 9, 12, 24, 32 a, 32 c ja 38 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
neljännen lakiehdotuksen 10—12 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
viidennen lakiehdotuksen 1—7 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Hallituksen esitys laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 16/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 5/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 2, 12 a, 12 b ja 12 c §, 2 luvun otsikko ja 81 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 17/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 6/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 6. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 3 luvun 2 § ja luvun otsikko, 16 luvun 1, 2, 2 a ja 2 b § ja luvun otsikko sekä 24 luvun 5 b § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Hallituksen esitys laiksi metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys 62/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 5/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 3, 4, 6—8, 10, 13 ja 15 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Eduskunnan kirjaston kertomus vuodelta 1997

Lähetekeskustelu
Kertomus 8/1998 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Dromberg: Herra puhemies! Eduskunnan kirjaston toiminnassa vuosi 1997 oli merkkivuosi. Kirjasto on palvellut eduskuntaa 125 vuotta. Juhlavuosi vietettiin työn merkeissä.

Vuoden kohokohtia oli kolme. Ensinnäkin pohjoismainen parlamenttikirjastojen yhteistyö on parlamenttien vanhinta yhteistyötä. Sitä on tehty jo 75 vuotta. Ruotsin parlamentin kirjasto isännöi 125 maan edustajille pohjoismaisten parlamenttikirjastojen nykyisyyttä ja historiaa esittelevän seminaarin. Yhteistyötä on käsitelty tutkimuksessa Samarbejdet mellem de nordiske parlamentsbiblioteker, joka julkistettiin kyseisessä seminaarissa.

Yhteistyön juhlavuoden kunniaksi kirjastot lähettivät kukin yhden työntekijän tutustumaan kollegojen työhön naapurimaassa ja henkilökunnille järjestettiin myös yhteinen seminaari. Loppuvuodesta ohi juhlallisuuksien Ruotsista vieraili vielä 14 parlamentin kirjaston virkailijaa tapaamassa kirjaston henkilökuntaa uusien työtapojen ja ideoidenvaihdon merkeissä. Myös Pohjoismaiden parlamenttien arkistonhoitajat kokoontuivat Suomeen.

Toinen vuoden kohokohta oli Suomen itsenäisyyden juhlavuoden kunniaksi järjestetty näyttely Valtaistuin vapaana, kysymys korkeimman vallan käytöstä 1917—1919, johon liittyi myös tiivis lukupaketti näyttelyesitteenä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Kansanedustajille koottiin itsenäisyyspäivään liittyvät asiakirjat erilliseksi asiakirjavihkoksi, josta selviävät eduskunnan 6.12.1917 tekemän päätöksen käsittelyvaiheet ja sisältö. Tämä näyttely ja sen aineisto sai kansanedustajilta runsaasti kiitosta.

Kolmanneksi kohokohdaksi voi nimetä erinomaisen kiinnostuksen kirjaston osastoon Tieto 97 -messuilla Wanhassa Satamassa. Kirjaston järjestämät tietoiskut olivat tupaten täynnä siellä. Tällä tavoin kirjasto toteutti tehtävää, jonka se eduskunnalta sai vuonna 1908. Tuolloin lähes 90 vuotta sitten tehtäväksi annettiin valtiopäiväasiakirjojen sisällön tiedonvälitys. Nykyisin valtiopäiväasiakirjat ovat verkossa ja sen myötä opastuksen tarve asiakirjojen käyttöön on lisääntynyt paljon. Messut ovat yksi tapa antaa tätä opastusta.

Kirjaston tuloksellisuutta kuvaavat tunnusluvut kertovat huomattavasti lisääntyneestä palvelusta. Varsinkin tietoaineiston hankinnat kasvoivat kertomusvuonna huomattavasti. Virkamiesten ja valiokuntien käsikirjastoihin hankitun aineiston määrä kasvoi jopa 47 prosenttia. Arkiston käyttö kasvoi 22 prosenttia. Kysynnän kasvuun on selvästi vaikuttanut kirjaston aktiivinen näyttelyjen ja opastuksen avulla tapahtunut tiedottaminen.

Tietopalvelu kasvoi puolella. Kertomusvuonna tiedonhakuja eduskunnan tarpeisiin tehtiin lähes 2 000 kappaletta.

Veteraanikansanedustajien muistitietoprojektissa haastateltiin kymmenen uutta veteraaniedustajaa. Tähän mennessä on haastateltu 199 veteraanikansanedustajaa. Ruotsin parlamentin kirjaston arkistonhoitaja kävi tutustumassa projektiin. Siellä on vireillä vastaavanlainen hanke.

Kirjasto on uusinut työn organisointia ja työtapoja. Kirjaston uusi ohjesääntö astui voimaan 1.4.1997. Kokemukset siitä ovat hyviä. Seuraavana uudistamisen kohteena ovat nimikkeet. Kirjasto sai lisää kuusi työhuonetta, ja tämä mahdollistaa palvelukerroksen tilojen ottamisen paremmin eduskunnan palvelun käyttöön.

Huolimatta huomattavasta suoritemäärien noususta, uusista palveluista ja työn laatutason kohottamisesta ei kirjasto ole esittänyt lisäyksiä henkilökuntamääriin eikä juuri budjettiinkaan. Henkilökunnan korkea ammattitaito ja halukkuus omaksua uutta sekä työn rationalisointi, uudelleenajattelu ja työtapojen muutokset ovat se salaisuus, jolla tämä on saatu aikaan. Muutokset on suunniteltu ja toteutettu henkilökunnan toimesta.

Täytyy todellakin kirjaston hallituksen puheenjohtajana vielä tässä lopussa kiittää nimenomaan kirjaston henkilökuntaa siitä palvelualttiudesta, jolla he ovat pystyneet kansanedustajia palvelemaan ja heidän tarpeensa tyydyttämään. Eduskunnan kirjasto on todellakin oman paikkansa meidän yhteisessä yhteisössämme lunastanut ja sen arvo on niin meidän sisäisessä palveluverkostossamme ja sen palvelemisessa kuin ulkoisessakin verkostossa, jota me tänä päivänä hyvin laajasti pystymme palvelemaan.

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa puhemies! Eduskunnan kirjaston hallituksen jäsenenä on ollut ilo olla mukana siinä työssä, jota kirjasto on viime vuosina tehnyt, ja on ollut ilo seurata sitä edistystä, joka siellä on tapahtunut. Kuten juuri hallituksen puheenjohtaja totesi, paljon on tapahtunut ja suuria haasteita meillä on varmasti vielä myös edessä sekä hallituksen että henkilökunnan puolella.

Voimme todeta nyt juhlavuoden kunniaksi sen, kuinka hyvin kirjasto on onnistunut tässä perustehtävässään. Perustehtävähän on kansanedustajien tiedontarpeen täyttäminen. Tänään on puhetta edellisvuoden kertomuksesta. Silloin

vastattiin lähes 2 000 kysymykseen, jotka liittyivät eduskunnan tarpeisiin. Tietoa eduskunnan päätöksistä ja kirjaston kokoelmista välitettiin 5 500 kysymykseen vastaamalla muille käyttäjille. Jo nämä lukumäärät kertovat siitä, kuinka runsaasti yhteydenottoja tapahtuu ja kuinka eduskunta on instituutio, joka kiinnostaa kansalaisia hyvin laajasti.

Kolmessa vuodessa eduskunnan tiedontarve on tiedonhauilla mitaten yli kaksinkertaistunut. Tiedontarpeen kovasta kasvusta kertoo myös se, että kirjallisuuden hankinnat lisääntyivät 47 prosenttia kertomusvuonna 1997. Kansalaiset saivat eduskunnan päätöksenteosta tietoa kirjaston kautta kaikkina arkipäivinä 2 705 tuntia vuodessa. Tämä kertoo jo siitä, että tietoverkot ovat ahkerassa käytössä, eivätkä verkot nuku koskaan, ne ovat aina auki. Kansakunnan muisti- ja keskusarkistoa käytetään myös ahkerasti. Nämä järjestetyt näyttelyt, joista oli jo puhe, ovat olleet myös hyvin suosittuja. Nehän ovat kertoneet itsenäisyytemme ajasta ja myös ajalta ennen sitä.

Kansakunnan muisti on tallennettu hyvinkin laajalti arkistoihin. On tietenkin uhka, ettei jälkipolvilla enää tällaista ole käytössä, kun sähköposti on yleistynyt. Tämä onkin huoli esimerkiksi juuri kirjastolaitoksella, miten tätä muistia pystytään sähköisen viestinnän aikakautena tallentamaan samalla tavalla kuin aikaisemmin. Niistä ei jää yleensä mitään liioin jäljelle. Eli kansakunnan muisti on arkistot. Kirjaston tehtävänä on huolehtia siitä, että sivistyneelle ja laajakatseiselle, ajantasaiselle päätöksenteolle ovat tietoaineistot valmiina. Ne haravoidaan niin maailman tietovarannoista kuin omilta hyllyiltäkin.

Kaikki tiedämme, kuinka hyvin täällä kirjasto toimii, jos tietoa haluamme saada, ja myös sen, miten aktiivisesti kirjasto on ollut meitä kansanedustajia opastamassa tiedon lähteille, opettamassa verkkojen käyttöä ja tietokantojen hallintaa. Tiedonhallinnan koulutusta annettiinkin yhteensä yli 400 asiakkaalle ja esittelyissä kohdattiin yli tuhat ihmistä. Näissä tilaisuuksissa kerrottiin, kuinka eduskunnan päätöksenteosta, erityisesti valtiopäiväasiakirjoista asiakkaan kaipaama tieto löytyy. Kertomusvuonna kirjaston vuosikymmenien kokemus valtiopäiväasiakirjojen tiedonhaun opastuksesta ja koulutuksesta sai uuden ilmaisutavan elikkä tietomessut, jotka ovat hyvin suosittuja ja myöskin suuren yleisön helposti löydettävissä.

Toivon, että jatkossakin voimme kehittää kirjastoa yhtä edistyksellisesti kuin tähän saakka. On ollut ilo havaita, että henkilökunnan koulutustaso on äärettömän korkea. Kun meillä oli muutama paikka auki ja haastatteluissa saatoin olla mukana haastattelemassa loppusuoralle päässeitä, varmasti kysymys oli valtakunnan parhaista ihmisistä elikkä kiinnostus myöskin ammatillisesti kirjastoamme kohtaan on erittäin suuri. Se kertoo siitä, että kirjasto on hyvin hoidettu, koska eivät varmasti nämä valtakunnan huippuihmiset hakeudu kirjastoon, jonka organisaatio ei toimi tai jonka toimintatavoissa on suuria puutteita. Samaan malliin toimii varmasti jatkossakin, mutta se vaatii henkilökunnalta myöskin hyvin paljon. Tämä täytyy muistaa palkkauksellisesti ym. eli henkilökunnan kannustimien on aina oltava ajan tasalla. Tärkeimpiä kannustimia on palkkaus, mutta on myöskin muita kannustimia. Siitä varmasti meidän hallituksen täytyy omalta osaltamme pitää huoli, eduskunnan johdon ja täällä päätöksentekijöiden sitten omalta osaltaan, että kirjasto säilyy korkeatasoisena.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Kun täällä ovat nyt kirjaston hallituksen jäsenet puhuneet myönteisesti kirjastosta, lienee paikallaan, että joku rivikansanedustajakin, mutta kuitenkin kirjaston käyttäjä lausuu jonkin tunnustuksen sanan, koska minusta tunnustuksen sanat ovat ihan paikallaan.

Eduskunnan kirjastollahan on ollut tänä vuonna juhlavuosi. Se on toiminut kaikkiaan 125 vuotta. Kuten esipuheessa vähän juhlallisesti todetaan, se on palvellut suomalaisen yhteiskunnan tarpeita, mutta koskaan se ei ole unohtanut ydintehtäväänsä eli eduskunnan palvelua.

Yleisesti voi todeta, että kirjasto on hyvin kehittynyt ja nykyaikainen. Se on myöskin hyvin hoidettu. Moderni palvelu on tarvinnut uudenaikaiset välineet ja ajan tasalla olevan ammattitaidon. Esimerkiksi Internetin käyttöönotto on onnistunut hyvin. Vaikka se aluksi keskittyikin EU-aineistoon, se on onnistunut siinä tehtävässään erittäin hyvin. EU:n tiedon jakamisen suhteen kirjasto on myöskin hyvin onnistunut ja saanut siitä tunnustusta.

Haluan yhden asian tässä vielä nostaa esille, joka on hyvin mielenkiintoinen uusi toimintatapa. Se on omakirjastonhoitaja, joka otettiin käyttöön ja josta toimintamuodosta on lupa odottaa paljon, kun se tulee tunnetummaksi.

Ed. A l a r a n t a : Arvoisa puhemies! Haluan minäkin yhtenä kirjaston käyttäjänä yhtyä näihin kiitoksen sanoihin, joita hallituksen puheenjohtaja ed. Dromberg ja myöskin ed. Hyssälä äsken puheenvuoroissaan osoittivat kirjaston henkilöstölle sen palvelualttiudesta ja korkeasta ammattitaidosta. Ne ovat tärkeitä asioita, niin kuin kertomuksen sivulla 9 on tämä todettukin. Erikoisen mielelläni teen tämän omalta osaltani siksi, että taitaa olla viimeinen kerta, kun olen käsittelemässä kirjaston kertomusta valiokuntaan lähetettäväksi tässä talossa. Olen kuitenkin 15 vuoden aikana voinut erittäin paljon käyttää työssäni hyväksi eduskunnan kirjaston erilaisia palveluja.

Mainitsen vielä mielelläni veteraanikansanedustajien muistitietoprojektin sikäli, että olen voinut olla mukana sellaisessa työssä, jossa tehdään elämäkertoja veteraanikansanedustajista. Me olemme niihinkin hankkeisiin saaneet erittäin hyvin apua tästä projektista niin kuin eräisiin muihinkin tarpeisiin. Se on eräs osa eduskunnan kirjaston työtä, joka kantaa kauaksi tulevaisuuteen. Varmaan moni tuleva kansanedustaja meidän tavallamme aikanaan voi tästä olla yhtä tyytyväinen kuin meistä monet tällä hetkellä ovat.

Ed. D r o m b e r g : Herra puhemies! Olen erittäin ilahtunut näistä kannustavista sanoista, jotka koskevat kirjaston toimintaa. Siinä mielessä tulen myöskin hallituksen puheenjohtajana välittämään nämä henkilökunnalle.

Mutta yksi asia vielä: Omakirjastonhoitaja on otettu erittäin hyvin vastaan. Alun perinhän tämä oli vaalikauden alkaessa suunnattu niille uusille kansanedustajille, jotka tulivat taloon, että he pääsisivät tutustumaan kirjaston palveluihin. Heitä opastettiin todellakin tietoverkostojen käytössä. Kuitenkin se tarve lisääntyi niin huomattavasti, että vanhat kansanedustajat halusivat myöskin omakirjastonhoitajan. Järjestelmä on mennyt hyvin läpi eduskunnassa. Toki tarvitaan varmasti vielä lisää infoa, että jokainen osaisi käyttää tätä aivan upeata systeemiä. Tämä on ainutkertainen, sanotaanko, koko maailmassa, ja siitä on otettu nyt mallia muuallakin, kuinka voidaan hoitaa kansanedustajien tarpeita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

7) Lakialoite laiksi ammattikorkeakouluopinnoista annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 49/1998 vp (Anneli Jäätteenmäki / kesk)

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i : Arvoisa puhemies! Haluan lyhyesti esitellä lakialoitteeni pääkohtia näin suullisesti.

Ammattikorkeakoulukokeiluthan alkoivat syksyllä 92 siitä annetun lain perusteella. Kokeilujen kautta maahamme on luotu kattava ammattikorkeakoulujärjestelmä, joka on osittain korvannut aikaisempaa opistoasteen ja korkeaasteen koulujärjestelmää. Kokeiluverkko on laajentunut vähitellen kattamaan koko maan, niin että viimeiset kokeilut alkavat ensi syksynä.

Järjestelmä opistoista kokeiluyksiköiksi ja edelleen vakinaiseksi ammattikorkeakouluksi on ollut hyvä pyrittäessä luomaan tasokas ja toimiva ammattikorkeakoulujärjestelmä. Kokeilun kestäessä oppilaitoksella on ollut mahdollisuus kehittää toimintojaan jo todellisuudessa korkeakoulutasolla toimien.

Nyt tämän kokeilulain voimassaolo päättyy ensi vuoden alusta. Se johtaa siihen, että tulevaisuudessa on hyvin vaikea päästä ammattikorkeakouluksi. On näin ollen vahinko maan ammatillisen koulutuksen kehittämiselle, jos jäljelle jääneiden, vielä opistotasoisten oppilaitosten pääsy ammattikorkeakouluksi tehdään ylivoimaisen vaikeaksi. En tarkoita tällä sitä, että kaikkien opistojen tulisi päästä ammattikorkeakouluiksi, kaikilla ei ole siihen edellytyksiä, mutta niidenkin, jotka täyttävät edellytykset, mukaantulo vaikeutuu ellei tätä kokeilua enää ole mahdollista toteuttaa.

Oppilaitokset ovat kehittäneet toimintaansa pitkään. Tarkoituksena on päästä ammattikorkeakouluksi. Useimmissa tapauksissa niillä on pitkälle suunnitellut opetusohjelmat ja opettajaresursseja niiden toteuttamiseen sekä hyvin toimivat suhteet työelämään ja ulkomaille. Oppilaitokset sijaitsevat maantieteellisesti sellaisissa paikoissa, ettei kokeiluyksiköitä ole voitu muodostaa yksinään.

Oppilaitosten jääminen ammattikorkea-

kouluverkon ulkopuolelle on voinut johtua hyvin erilaisista syistä. Se on voinut johtua muun muassa alueen sisäisistä kilpailutekijöistä ja epätasapainosta koulutusalojen kesken.

Korkea-asteen ammatillisen koulutuksen tarve on nopeasti kasvanut kouluasteen koulutuspaikkojen tarpeen taas vähentyessä. Tämä suuntaus jatkuu ehkä jopa kiihtyvästi. Monipuolisia osaajia tarvitaan etenkin pk-yrityksissä.

Kehityskelpoisten ja -haluisten opistojen pudottaminen koulutasolle ei tässä tilanteessa tunnu mielekkäältä toimenpiteeltä. Koulutustasoa tulisi kohottaa, ei laskea. Näin ollen monille ammattikorkeakouluyksikkö toisi tullessaan yrityselämän tarvitseman piristysruiskeen ilman valtiovallan lisäpanostusta.

Arvoisa puhemies! Toivon, että sivistysvaliokunta suhtautuu myönteisesti tähän aloitteeseen ja käsittelee sen ja voimme palata asiaan myöhemmin.

Ed. Häkämies merkitään läsnä olevaksi.

Ed. D r o m b e r g : Herra puhemies! Ed. Jäätteenmäki otti erittäin tärkeän asian esille, kuinka ammattikorkeakouluverkko koko maassa on oikeudenmukaisesti jakautunut. Täytyy toki sanoa, että jos alueellisesta näkökohdasta asiaa tarkastelee, niin kyllä Uudenmaan alue suhteessa väestöpohjaan ja oppilasmateriaaliin, mitä täällä on tarjolla, on todellakin jäänyt jälkeen verrattuna muuhun maahan ammattikorkeakoulujen aloituspaikoissa. Siinä mielessä tätä puolta minun mielestäni pitäisi todellakin tarkastella aika vahvasti, että siellä, missä on myös työpaikkojen tarjontaa, täytyisi olla ammattikorkeakoulupaikkoja, tai muuten joudutaan sitten näitä oppilaita muualta maasta imemään tänne alueelle ja omat nuoret jäävät ilman työpaikka, koska heillä ei ole ollut mahdollisuutta ammattikorkeakouluopiskeluun. Elikkä tässä minun mielestäni siinä on suurin ongelma tällä hetkellä.

Minun mielestäni kaikkien ammattikorkeakoulujen, jotka vakinaistetaan, täytyisi tulla kokeilun kautta järjestelmään, jotta pystyttäisiin turvaamaan se laatutaso, minkä myös ed. Jäätteenmäki toi esille. Pidän erittäin hyvänä ammattikorkeakoulun laatuvaatimusten korkeata tasoa.

Ed. L a i t i n e n : Herra puhemies! Nythän ammattikorkeakouluverkkoa ollaan rakentamassa tämän hallituskauden aikana toivottavasti siihen kuntoon, että se voi toimia täydessä laajuudessaan.

Minusta ongelma on tietyllä tapaa siinä, että kun nyt on valittu itse asiassa aika laaja ammattikorkeakouluverkosto, onko se liian laaja vai liian suppea, siitä voidaan puhua, mutta se on johtamassa kuitenkin siihen, että kun opistotaso on vuosituhannen vaihteessa päättymässä, niin mikä on toisen asteen ammatillisen koulutuksen tulevaisuus suomalaisessa yhteiskunnassa. En näe tilannetta sillä tavoin kovin hyvänä, että meillä olisi vain tiedekorkeakoulu ja ammattikorkeakoulu eikä tätä välimuotoa ollenkaan. Tästä johtuen, mihin itse asiassa ajaudutaan, jos ammattikorkeakoulu viedään tavattoman laajaksi, tavattoman tärkeätä on se, että toisen asteen ammatillisen koulutuksen kehittäminen käynnistetään nyt viimeinkin.

Me Keski-Suomessa maakuntaliiton projektina olemme käynnistämässä nyt toisen asteen ammatillisen koulutuksen kehittämishanketta. Huolena meillä on ollut juuri se, miten tämän tason koulutuksen on käymässä. Meidän työelämämme tarvitsee kuitenkin myös jatkossa eritasoista osaavaa henkilökuntaa, joka on ammatillisesti pätevä. Tämä on suuri kysymys, joka siinä yhteydessä itse asiassa, kun ammattikorkeakoulut perustettiin, jäi aika tavalla keskustelematta, minkälainen verkosto ammatillisen koulutuksen puolelle rakennetaan.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan yhtyä ed. Laitisen äsken esittämiin näkemyksiin. Ed. Jäätteenmäen aloite on myös yleisiltä osiltaan ihan kannatettava aloite, koska, sehän on tunnustettava, Suomen tulevaisuus turvataan ennen kaikkea korkeatasoisen koulutuksen avulla. Siihenhän ymmärtääkseni myös ed. Jäätteenmäen aloite tähtää.

Tämän asian yhteydessä on syytä kyllä toistaa ihan se, mitä ed. Dromberg sanoi, että vielä tätä ed. Jäätteenmäen sinänsä hyvää aloitettakin suurempi kysymys ammattikorkeakoulurintamalla on ratkaisematta täällä pääkaupunkiseudulla. Täällä koulut toimivat väliaikaisilla kokeiluluvilla, ja ehdottomasti pitäisi tällä alueella asiat ratkaista pysyvämmillä päätöksillä. Näinhän on nyt alustavasti luvattu, että hallitus vielä tämän vaalikauden aikana vuodenvaihteen jälkeen tulee tekemään. Eli pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen toimiluvat tulee säätää pysyviksi.

Kannatan myös ed. Jäätteenmäen sinänsä hyvää aloitetta.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa puhemies! Ed. Jäätteenmäen lakialoite luo edellytyksiä ammattikorkeakouluverkoston aktiiviselle kehittämiselle. Tässä lakialoitteessa todetaankin perusteluosassa, että nyt on kokeiluluvat myönnetty ja on opistotason yksiköitä, jotka ovat jäämässä ammattikorkeakoulun ulkopuolelle. Tämän tyyppisellä kokeilukäytännöllä varmistettaisiin tämän verkoston hajautettu kehittäminen ja kehittyminen sillä tavalla, että nykyiset opistot voisivat erikoistua paikallistalouksien aktiivisina kehittäjinä ja ennen kaikkea luoda sellaista erityisosaamista, mitä paikallistalouksien pieni ja keskisuuri yritystoiminta tarvitsee. Kolmen vuoden aikana on mahdollisuus todella käytännön toimien kautta osoittaa se, että saavutetaan riittävä laadullinen taso sekä opetuksen että opettajavoimien osalta.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Kun ammattikorkeakouluverkosto luotiin Suomeen, epäiltiin monesti, että ammattikorkeakoulu syntyy sillä vain, että vaihdetaan kyltti opiston seinään. Onneksi näin ei ole käynyt. Ammattikorkeakoulut ovat itse asiassa lunastaneet paikkansa.

Kun kuitenkin ammattikorkeakouluja kehitettiin, yhdeksi tavoitteeksi sanottiin silloin, että haluttiin vähentää Suomesta opistotasoista koulutusta, toisaalta osaltaan nostaa koulutuksen tasoa ja toisaalta tyytyä vähempään koulutukseen. Tähän nähden ed. Jäätteenmäen lakialoite on vastakkainen mutta muuten perusteltu. Rajanveto tässä on vaikeaa, ja jossakinhan rajan pitää kuitenkin olla. Opistotasoisten oppilaitosten jääminen ammattikorkeakoulusysteemin ulkopuolelle ei ole monestikaan onnistunut ratkaisu, kun kehityskelpoisten ja kehitystasoisten opistojen tulisi saada näyttää kyntensä, mihin ne pitemmällä aikavälillä pystyvät.

Ed. D r o m b e r g : Herra puhemies! Minusta ed. Laitinen otti erittäin tärkeän näkökohdan esille. Kun itse olen Kauppaoppilaitosten Liiton puheenjohtajana toiminut useamman vuoden, niin tällä hetkellä toisen asteen koulutuksen kehittäminen on se todellinen ongelma, että me saamme siitä tarpeeksi vetävän silloin, kun oppilaita halutaan myös saada oikealle tasolle työelämään. Jos kaikki nyt ammattikorkeakouluun haluavat, niin eivät he välttämättä silloin valmistu juuri oikealla tasolla oikeaan ammattiin. Nyt täytyisi todella panostaa toiseen asteeseen ja selkeyttää sen asema yhteiskunnassa.

Ammattikorkeakoulu on upea asia. Täytyy sanoa, että se juuri vastaa tulevaisuuden ja kansainvälisiin haasteisiin, ja siihen täytyy saada parhaat voimat. Mutta olen kyllä sitä mieltä, ettei sitä voida roiskien levittää koko maahan, sillä silloin sen laatutaso myös kärsii. Kyllä se paikka täytyy tiettyjen kriteerien mukaan saavuttaa. Kun sanotaan, että nyt yritetään saada kokonaisuudessaan valmiiksi tämä verkosto, niin minun mielestäni se alkaa olla aika valmis tällä hetkellä. Ainoastaan ne yksiköt, jotka todella pystyvät osoittamaan tämän jälkeen, että ne ovat sen arvoisia, minun mielestäni täytyy saada jollakin tavalla järjestelmään sisällytettyä. Mutta pienet yksiköt eivät pärjää yksinään, vaan niiden täytyy jollakin tavalla verkostoitua, jotta laatutaso pystytään säilyttämään.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Ammattikorkeakoulujen monien ansioiden kärjessä on vahva yhteys elinkeinoelämään. Ammattikorkeakouluista valmistuneiden työllistyvyys on ollut hyvä myös, ja yhä enenevässä määrin sieltä löytyy myös innovaatiota uusien yritysten perustamiseen.

Ed. Laitinen ja monet muut ovat julkistaneet saman huolen, joka on yleisestikin tunnustettu, että toisen asteen ammatillinen koulutus pitää saada kuntoon myös, kun ammattikorkeakoulujärjestelmä yleistyy. Toisen asteen ammatilliseen koulutukseen voisi myös liittää oppisopimuskoulutuksen ja sen valvonnan, jossa on jonkin verran ollut puutteita. Ammatti-ihmisiä tarvitaan ja toisen asteen ammatillinen koulutus voi juuri tuottaa tällaisia tarvittavia ammatti-ihmisiä.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa puhemies! Joku epäili, en muista, oliko ihan puheenvuorossa vai pelkkää puhelua, että on pelkästään kyltti tullut uudeksi, kun ammattikorkeakouluun on siirrytty. Ne kokemukset, mitä minulla ihan ruohonjuuritasolta on, kun 1992 olin sellaisen koulun johtokunnassa, joka oli kokeilussa mukana ja aloitteli palvelualojen ammattikorkeakoulua ja joka nyt on kasvanut isoksi Jyväskylän ammattikorkeakouluksi, jossa on mukana paitsi palveluala, myös tekninen puoli ja johon nyt on metsätalous Keski-Suomen laajuisesti päässyt mukaan, ovat sellaisia, että todellakin on tapahtunut laadullista muutosta, laajenemista ja opiskelijan vaihtoehtojen ja erilaisten opintosuuntien lisäämistä. Ei ole pelkästä nimestä ollut kyse.

Sen takia, kun prosessit ovat monta kertaa

näin laajoja ja isoja, ed. Jäätteenmäen lakialoite on minusta todella hyvä. Ei sitä voi katkaista ihan noin vain, vaikka hyvä on ollut, että tietty aikamäärä on ollut olemassa. Monilla alueilla alueellisista tai muista syistä on kehitys edelleen kesken ja mielellään tällaisen mahdollisuuden soisi. Se on niiden oppilaitosten etu.

Mitä sitten tulee ed. Laitisen esille tuomaan toisen asteen ammatillisen koulutuksen tilanteeseen, siitä kannan minäkin erityistä huolta. Toivottavasti maan hallituksella on seuraavaksi enemmän resursseja kiinnittää huomiota myös siihen ja ottaa se kehittämisen kohteeksi, sillä laadullisesti erilaista koulutusta tarvitaan.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Ihamäen puheenvuorosta tunsin tutuiksi ne sanat, kun hän muisteli joskus jonkun sanoneen, että ammattikorkeakoulu muodostuu siitä, kun vaihdetaan kyltti oven päälle. Olen aikanaan näin sanonut. Muistan, että silloin myös opetusministeri Heinonen perustellusti pelkäsi tällaisen mahdollisuuden olemassaoloa ihan realistisesti, että näin saattaa käydä. Sehän on se ensimmäinen vaihe, ja se on imagokysymys silloin, kun aikaisempi kyltti vaihdetaan ammattikorkeakoulu-kylttiin.

Herra puhemies! Eilen illalla lehtisalissa keskustelin erään opettajan kanssa, joka on hiljattain jäänyt eläkkeelle. Hänen käsityksensä mukaan niin on käynyt. Ei ole muuta kuin se kyltti, imago. Ammattikorkeakouluissa on selkeästi laskenut opetus- ja oppimistaso, mutta sitä ajatusta vain pidetään yllä, koska ei voida myöntää, että tällä tavalla on tapahtunut. Otetaanpas asiasta nyt vähän siltä kohtaa niskasta kiinni, että palataan todellisuuteen ja aletaan miettiä, missä on mahdollisesti mennyt pieleen, jos tämän henkilön puheet paikkansa pitää. Totisella naamalla hän kuitenkin asian kertoi ja oli täysjärkinen vielä, ainakin täysjärkisempi kuin minä.

Ed. Vihriälä: Arvoisa herra puhemies! Täällä on monella suulla todettu, että ammattikorkeakoulut ovat lunastaneet paikkansa. Tähänkin liittyen ed. Jäätteenmäen tekemä lakialoite on minusta erittäin paikallaan ja tarpeellinen.

Täällä on myös kiinnitetty huomiota toisen asteen ammatilliseen koulutukseen ja oppisopimuskoulutukseen. Uskon, että nämä ovat myös asioita, jotka on saatava sillä tavalla hoidettua, että jokainen nuori löytäisi sopivan paikkansa työelämässä.

Mutta pyysin puheenvuoron siksi, kun ed. Dromberg totesi, jos oikein kuulin, että ammattikorkeakouluja ei voi roiskien levittää sinne tänne. Kyllä kuitenkin pitää muistaa koko maan koulutuspolitiikassa, enkä missään mielessä vastusta sitä, etteikö pääkaupunkiseudulla tarvita verkostuneita ammattikorkeakouluja, mutta kyllähän nimenomaan ammattikorkeakoulu on ollut myös maakunnallisesti erittäin tärkeä. Sillä on voitu luoda myös tällaista niin sanottua korkeampaa koulutusta, jota nimenomaan maakunnistakin on puuttunut, että sieltä ei kaikkien nuorten tarvitsisi lähteä tänne. (Ed. Saarinen: Maakunta se on Uusimaakin!) — On maakunta, en minä ole vastustanut, ed. Saarinen, Uuttamaata. Mutta tässä sai sen kuvan, että ed. Dromberg lähti siitä, että kun Uudellamaalla nämä asiat hoidetaan, ei niin kovin väliä ole, ettei tehtäisi enää pohjoisiin maakuntiin ammattikorkeakouluja. Haluaisin sitä näkökohtaa myös puolustaa, niin kuin ymmärrän myös ed. Jäätteenmäellä olevan huolen omassa maakunnassaan olevien tärkeiden ammattikorkeakoulun kehittämisestä ja siitä, mitkä koulut tulevat tähän mukaan.

Ed. Dromberg: Herra puhemies! Oikeastaan on hyvä jatkaa sekä ed. Aittoniemen että ed. Vihriälän puheenvuoroon siinä mielessä, että en missään tapauksessa vastusta sitä, etteikö maakunnissakin tule olla ammattikorkeakouluja, vaan niiden täytyy tietyt kriteerit täyttää. Siinä mielessä niitä ei tule roiskia mihin vain, vaan niiden laatu ja opiskelijoiden motivaatio tulee pystyä säilyttämään ja se, että siellä on varmasti tarpeeksi pätevä opettajakunta, johon se perustuu. Nämä kriteerit, mitkä ovat nimenomaan arviointiryhmän perusteina olleet, ovat minusta kyllä erittäin tärkeät, jotta emme saa sellaista järjestelmää, josta valmistuneet työelämään sijoittuessaan joutuvat arvostelun kohteeksi. Siinä mielessä mielestäni laatutaso täytyy säilyttää.

Se on minusta suuri huoli, jos jossakin on jo vakinaistettu sellainen korkeakoulu, joka ei täytä kriteeriehtoja, niin kuin ed. Aittoniemi on esille tuonut. Mutta jos se on kokeilussa vielä, niin pysyköön kokeilussa niin kauan kuin siellä on taso sellainen, että se täyttää ehdot.

Ed. Rehnille: Minusta on toisen asteen koulutuksessa erittäin hyvä juuri oppisopimusjärjestelmä ja myös niin sanottu työpainotteinen toisen asteen koulutus. Kaikillahan ei ole niin vahvasti teoreettista pohjaa edetä omalla ammatillisella urallaan, vaan vaihtoehtona on joko nopeasti etenevä teoreettinen pohjakoulutus tai sitten työ-

painotteinen, jolloin se palvelee kaikkia tarkoitusperiä.

Ed. K e k k o n e n : Herra puhemies! Moneen otteeseen on todettu, että ammattikorkeakoulut ovat lunastaneet paikkansa, ja niin todella ovatkin.

Ed. Dromberg sanoi aika paljon siitä, mitä itse olin ajatellut sanoa. Tämä on ikuinen keskustelun aihe kaiken koulutuksen kohdalla tässä salissa ollut, rakennetaanko koulutusta sellaiselle seudulle, jossa sille ei ole kysyntää. On kansallisten voimavarojen, en käytä roiskimis-sanaa nyt, koska se on vähän ruma sana, enkä halua keskittää kaikkea pääkaupunkiin, mutta kyllä sillä lailla järki on pidettävä käsissä, että ei viedä koulutusta sellaisille seuduille, jossa kyseiselle koulutukselle ei ole minkäänlaista kysyntää. Tässä mielessä minusta on syytä olla mieluummin vähän varovainen kuin yltiöpäinen, koska siihen seikkaan liittyy myös koulutuksen tasokysymys, kysymys siitä, minkälaisia opettajia sinne saadaan, ja myös kysymys siitä, minkälaisia oppilaita sinne saadaan.

Herra puhemies! Tässä yhteydessä, kun tästä arvokkaasta asiasta puhumme, en ole kuullut kenenkään mainitsevan nimeä Anna-Liisa Kasurinen, joka oli opetusministerinä silloin, kun järjestelmä polkaistiin käyntiin. Minusta hän ansaitsee muistamisen tässäkin yhteydessä.

Ed. R e h n : Arvoisa puhemies! Se, että ammattikorkeakoulut olisivat kylttiä lukuun ottamatta entisellään, ei todellakaan pidä paikkaansa. Opetusministeriön velvoitteet kokeilussa ja sen jälkeen ammattikorkeakoulun laajentamisessa ja vakinaistamisessa ovat olleet niin korkeat, että ne ovat vaatineet opettajakunnalta ja myös hyväksyttäviltä opiskelijoilta paljon. Opettajakunta on suorittanut jatkotutkintoja, ja uusia lisensiaatin ja tohtorin tutkintoja on suoritettu.

Esimerkiksi Mikkelissä puulaboratorio samoin kuin ympäristölaboratorio ovat nostaneet oman alansa opiskelun tasoa. Kansainvälinen osasto on solminut laajoja kansainvälisiä suhteita. Pieni laatupalkintokin saatiin sinne nimenomaan sen takia, että kansainväliset yhteydet ja työelämäyhteydet olivat niin hyvällä tasolla.

Toisen asteen koulutuksesta, joka tässä vaiheessa jää vähän orvoksi, kehittämisestä ed. Jäätteenmäen aloitteessa on kyse, ja siihen on todella huolellisesti paneuduttava seuraavassa vaiheessa.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i : Arvoisa puhemies! Laatu on koulutuksen ydinkäsite kaikessa, myös ammattikorkeakoulussa ja kaikessa muussakin koulutuksessa. Mutta en näe, että laatu on sidonnainen johonkin paikkakuntaan, vaan hyvää laatua voidaan tuottaa myös pienellä paikkakunnalla.

En voi allekirjoittaa sitä ed. Drombergin sanomaa, että ammattikorkeakouluja ei voi roiskien levittää koko maahan. Ei roiskien mutta kylläkin voidaan levittää koko maahan. Minusta tuntuu, että tässäkin salissa tekisi hyvää lukea Fredrika Runebergin muistelmia siitä, kun Fredrika miehensä kanssa aikoinaan joutui muuttamaan Turusta Helsinkiin, kun Turun yliopisto palon jälkeen joutui muuttamaan Helsinkiin. Fredrika Runeberg kirjassaan miettii, miten voi olla mahdollista, että sivistys juurtuu Helsinkiin, ja miten täällä voidaan opettaa. Me näemme kaikki hyvin, että saman suuntaiset ajatukset elävät vielä tänäkin päivänä, eli jos uudelle paikkakunnalle viedään jotakin korkeamman asteista koulutusta, siitä herätetään aina epäilyjä. 1800-luvulta ajatukset eivät ole mihinkään muuttuneet.

Ed. E l o : Puhemies! Ed. Jäätteenmäki on tehnyt varsin mielenkiintoisen aloitteen. Tosin aloitteen johdosta herää monta kysymystä ja erityisesti varmasti se kysymys, olemmeko sittenkin kaikesta myönteisestä kehityksestä huolimatta tilanteessa, että olemme tulossa siihen, että ammattikorkeakoulut kärsivät inflaatiosta. (Ed. Aittoniemi: Se on tullut jo ajat sitten!) — Itse asiassa, puhemies, ed. Aittoniemi aivan oikein toteaa, että olemme jo tilanteessa, jossa meillä on tietynlainen inflaatio.

Ammattikorkeakoulut oli alun perin tarkoitus tehdä kilpailukykyisiksi väyliksi yliopistoille ja korkeakouluille. Nyt näyttää siltä myös yliopistojen näkökulmasta, että ammattikorkeakoulut eivät ole muodostumassa tällaisiksi väyliksi. Pelkään, ed. Jäätteenmäki, että aloitteenne saattaa johtaa entistä enemmän siihen, että ei nähdäkään muuta kuin nimenmuutos opistoasteesta ammattikorkeakouluksi. En ole täysin vakuuttunut siitä. Minulla on nimittäin neljän vuoden kokemus ammattikorkeakoulun opettajan toimesta, ja voin sanoa, että ei ainakaan sinä aikana — olen teknisen oppilaitoksen opettajana — ole insinöörikoulutuksessa muuta tapahtunut, kuin että valtio vähensi huomattavasti rahojaan ja oikeastaan koulutuksen taso aleni, väittäisin näin.

Puhemies! Muutenkin ammattikorkeakoulun kehittämiseen liittyy suuria ongelmia. Eräs suu-

rin on, että valtion panostusta on koko viiden kuuden vuoden ajan vähennetty. Opettajat opettavat edelleen saman määrän tunteja kuin opettivat opistoasteella. Mikä korkeakoulu tällainen on? Mielestäni Suomessa ei ole tässä suhteessa onnistuttu. Pyytäisin teitä todella tutustumaan ammattikorkeakouluihin sisältäpäin, että huomaisitte, mikä siinä on totuus.

Puhemies! Korostan vielä sitä, että ehkä kokeiluja voidaan aina suorittaa, mutta se, mikä on ammattikorkeakoulujen vahvuus, on oikeastaan jäänyt myös toteutumatta. Ammattikorkeakoulujen pitäisi olla ammatillista valmiutta korostavia laitoksia. Nyt sitä ei Suomessa riittävästi korosteta. Ammatillinen koulutuksemme on liian etäällä työelämästä, ja tätä vahvuutta ei ole pystytty käyttämään riittävästi hyväksi.

Puhemies! Jos tarve vaatii, tulen kohta jatkamaan korokkeelle, mutta tässä vaiheessa riittää.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Käytän puheenvuoron ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta, jossa hän kiteytti epäilyksensä, että ammattikorkeakoulu toi vain uuden kyltin seinään tai että ammattikorkeakoulu oli vain imagokysymys jollekin koululle. Hän väitti myös, että koulutuksen tasokin suorastaan laski, tai hän oli kuullut tällaisia puheita. Haluan vain todeta, että toisenlaistakin näkemystä on.

Toki vaaditaan pätevä opettajakunta. Ei onnistu, että yhtenä päivänä on ollut ammattikoulun opettaja ja huomenna on jo korkeakoulun, tässä tapauksessa ammattikorkeakoulun. Mutta ammattikorkeakoulu toi innostusta ja innovaatiota ja voimakasta halua kehittää koulua, opetusta ja myös opettajien kohdalla kehittää itseään. Ammattikorkeakoulusysteemin luominen oli piristysruiske, mutta tässä yhteydessä on todettava, että eiväthän voimavarat riitä joka kolkkaan Suomenmaata. Mutta kokeilua pitää voida edelleen jatkaa, ja siinä mielessä aloite on ihan paikallaan.

Ed. L a i t i n e n : Arvoisa puhemies! Ammattikorkeakoulujärjestelmä on tullut jäädäkseen. Minusta kulunut lyhyt aika kokeilun ja vakinaistamisen kautta on osoittanut sen, että tämän laatuista ja tasoista ammatillista koulutusta tarvitaan.

Mutta yksi piirre ammattikorkeakoulujen kehittämisessä on mielestäni sen kaltainen, josta pitää olla huolestunut. Se on se, että haetaan tietyllä tavalla oppia ammattikorkeakoulun puolella tiedekorkeakouluista. Ollaan suuntautumassa ikään kuin tiedekorkeakoulupuolelle. Tällaisia merkkejä on selvästi olemassa. Minusta tämä on huolestuttava suunta.

Kun puhuin toisen asteen ammatillisen koulutuksen kehittämisestä, niin tässähän on tietyllä tavalla problemaattinen tilanne, kun tarkastellaan, miten ammattikorkeakouluun hakeudutaan. Valtaosa hakijoistahan tulee lukion kautta, ei toisen asteen kautta. Se johtuu osittain siitä, että toista astetta ei arvosteta ja sen kehittäminen on valitettavasti jäänyt, ja kuten mainitsin, on jäämässä sellaiselle tasolle, joka koulutuspoliittisesti on erittäin huolestuttavaa.

Totta on se, mitä ed. Elo sanoi, että valtionapuja on supistettu ja valtion panostusta leikattu ammattikorkeakouluissa, niin kuin ammatillisen koulutuksen osalta ylipäätään. En tiedä, onko tähän vastaus ammattikorkeakoulun osalta, että ne siirtyisivät valtion omistukseen. Tulisivatko valtion panostukset sitä kautta lisääntymään, en tiedä. Ei kysymys ehkä kuitenkaan ole omistuksesta vaan ehkä siitä, miten tätä koulutushaaraa ja -tasoa arvostetaan.

Ed. D r o m b e r g : Herra puhemies! Edelleen ed. Jäätteenmäelle haluaisin vielä kerran painotetusti tuoda esille sen, että kyllähän ammattikorkeakoulun toimiminen verkostona on se pohja, jolla saadaan parhaat resurssit käyttöön. Silloin myös saadaan oppilasmateriaali ja opettajamateriaali laajempana ja pystytään myös taloudellisten resurssien mukaan kehittämään paremmin ammattikorkeakoulua. Jos on yksittäisiä, niin kuin sanotaan, entisiä opistoasteen kouluja, ne eivät yksin pärjää, jos eivät ne ole liitännäisinä johonkin tällaiseen suurempaan järjestelmään. Siinä mielessä se ajatus, että jokin pieni paikkakunta pystyisi pitämään yllä jotakin tavattoman korkeatasoista ja kilpailukykyistä ammattikorkeakoulua, ei tänä päivänä toimi.

Mitä ed. Elo toi esille, olen todellakin huolestunut, jos teidän alueellanne ei ammattikorkeakoulu ole tasollisesti edes pyrkinyt siihen, että se vastaisi laadullisesti niitä päämääriä, mihin ammattikorkeakoululla yritetään pyrkiä. (Ed. Elo: Minä puhuin yleisesti!) Resurssien osalta on kyllä ihan totta ja olen samaa mieltä, että tähän koulutusmuotoon täytyisi saada vastaavat resurssit, jotka pystyisivät laatutason parantamaan. Toisaalta ammattikorkeakoulua voisi kehittää autonomisena järjestelmänä niin kuin yliopistoa, jolloin se pystyisi lähtemään myös periaatteessa niistä koulutuksellisista läh-

tökohdista, joihin se tulee valmistamaan myös oppilaita.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Törnqvist.

Ed. K e k k o n e n : Herra — anteeksi, rouva puhemies! Rouva puhemies tuli niin vaivihkaa paikalle, että olin puhuvinani vielä teidän edeltäjällenne sillä paikalla.

Rouva puhemies! Kysymys ammattikorkeakouluista, sen laaja katehan on oikeastaan siinä, että se on vastaus eurooppalaiseen yhdentymiskehitykseen. Nähtiin, minkälaisia tarpeita tulee Suomeen, ja nähtiin, minkälaisia tarpeita tulee suomalaisille Euroopassa, ja nähtiin, että entiset koulutusmuodot eivät enää pystyneet vastaamaan kaikkiin niihin ammatillisiin haasteisiin, joita tulevaisuus tullessansa tuo. Senkin takia minusta olisi jo korkea aika lopettaa se vähän leukaileva keskustelu, saako koulu statuksensa siitä, että sen kyltti muutetaan sellaiseksi, että sinne tulee sana "korkeakoulu" mukaan. Minusta se aika on ollutta ja mennyttä, ja minusta nyt on tullut sisältöjen aika ja tietenkin myös sen aika, mihin ed. Jäätteenmäki viittaa esityksellään, mihin näitä sijoitetaan, mutta nämä kulkevat mielestäni käsi kädessä. Niitä ei voi erottaa toinen toisistaan.

Entäpä sitten — tämä on vastausta ed. Jäätteenmäelle — voiko Helsinkiin juurtua sivistys? Tämän Runebergin herrasväen kautta, jota käytitte esimerkkinä, ilmeisesti ei voi. Nimittäin he jatkoivat hyvin nopeasti matkaansa Porvooseen, enkä ole mistään kirjallisesta lähteestä havainnut, että he olisivat sanoneet, että Helsinkiin ei sivistys voi juurtua, mutta tämä toimenpide puhuisi sen seikan puolesta.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i : Arvoisa puhemies! Haluan todeta, että sivistys voi juurtua ja on juurtunut varmasti Helsinkiin ja jokaiseen Suomen kolkkaan, ja sitä paitsi voi myös todeta, että sivistys ei myöskään ole koulutuksesta kiinni vaan sivistys on paljon laajempi asia. Halusin tämän esimerkin osoittaa vain sen vuoksi, että me vieläkin käymme keskustelua siitä, voiko uudella paikkakunnalla aloittaa koulutusta.

Ed. Drombergin kanssa olisin samaa mieltä siitä, että ammattikorkeakoulujen toimiminen verkostona on hyvä ja kannatettava asia, enkä sitä ole aloitteessani millään tavalla sulkenut pois tai oikeastaan edes käsitellytkään, vaan on erilaisia muotoja.

En myöskään aloitteessa ole halunnut korostaa mitään tiettyä maan aluetta vaan lähtenyt aivan koko Suomea koskettavasti. Mutta kun on puhuttu alueistakin, niin haluan ihan oman alueeni eli Etelä-Pohjanmaan puolesta todeta, että Etelä-Pohjanmaalla korkeakoulupaikkoja ja koulutuspaikkoja on, voi sanoa, Suomessa vähiten. Kannan toki huolta siitä, että myös eteläpohjalaisilla nuorilla olisi mahdollisuus opiskella lähellä kotiaan. Niillä, jotka haluavat lähteä kauemmaksi, tulee olla se oikeus. Mutta näen, että eteläpohjalaisilla nuorilla tulee olla sama oikeus kuin Uudenmaan nuorilla tai keillä muilla tahansa eli täytyy voida valita koulupaikka joko läheltä kotoa tai vähän kauempaa. Me kaikki kuitenkin tiedämme sen, että se, että koulu on suhteellisen lähellä, innostaa opiskeluun, ja sitähän me kaikki pyrimme korostamaan, että nuoret kävisivät koulua ja hakeutuisivat eri oppilaitoksiin.

Ed. E l o : Puhemies! En halua pitkittää tätä keskustelua. En usko käyttäväni yli neljää minuuttia, mutta eräitä kommentteja haluan todeta.

Mitä ed. Jäätteenmäen viimeiseen puheenvuoroon tulee, niin haluan kyllä todeta sen, ed. Jäätteenmäki, jonka te hyvin tiedätte, että Etelä-Pohjanmaalla, jos nyt Vaasa lasketaan siihen mukaan, on aika hyvin kehittynyt korkeakouluverkosto ja Vaasa on todella saanut oman osuutensa. Enkä halua millään tavalla kateellisena tätä todeta, päinvastoin myönteisenä. Vaasa ja koko Etelä-Pohjanmaa on varmasti myönteisesti kehittynyt yliopisto- ja korkeakoululaitoksen myötä.

Mitä ed. Kekkosen näkemykseen tulee, niin varmasti, ed. Kekkonen, ammattikorkeakoulu on osa tätä eurooppalaista kehitystä. Se on aika tavallinen EU-maissa, tosin vähän eri muodoissa kuin meillä ja ehkä vähän eri nimillä. Tyypillisesti saksalainen järjestelmä tämä Fachhochschule on, mutta se on myös tietynlainen vastaus aluepolitiikkaan. Kun 80-luvun lopulla alettiin keskustella siitä, että tarvitaan uusia tiedekorkeakouluja, niin ministeri Taxell, joka silloin oli opetusministeri, sanoi, että hänen vastauksensa on se, että aletaan kehittää näitä ammattikorkeakouluja. Tämähän olikin ministeri Taxellin ja ministeri Kasurisen yhteistyötä silloin, kun tätä ammattikorkeakoulujärjestelmää lähdettiin kehittämään.

Mitä tulee ed. Ihamäen puheenvuoroon, olen aivan samaa mieltä. Opettajat ja oppilaat ovat olleet innostuneita. Kun itse tosiaan toimin neljän vuoden ajan siellä ammattikorkeakoulussa, opettajat olivat innostuneita, oppilaat olivat innostuneita, mutta kun samanaikaisesti valtio otti koko ajan resursseja pois, 25 prosenttia joudutiin vähentämään esimerkiksi opetuksen määrää 91—95 kautena, niin on aivan selvää, että se oli pois opetuksesta. Suoritettiin etäopetusta, koska ei ollut mahdollisuus antaa tuntiopetusta, koska tosiaan rahaa ei annettu.

Kun päinvastoin, jos lähdetään korkeakoulua kehittelemään, olisi ollut luontevaa, että olisi annettu valtion panostusta lisää, sanottu opettajille esimerkiksi, että opetatte saman verran kuin yliopistoissa ja korkeakouluissa. Voin kertoa teille, että edelleenkin ammattikorkeakouluissa keskimäärin opettajat opettavat 20—30 viikkotuntia palkkansa eteen. Jokainen teistä voi ymmärtää, miten ihmisen voi pystyä valmistelemaan semmoisia tuntimääriä esimerkiksi semmoisella vaativalla alalla kuin teniikka, joka koko ajan kehittyy. Yliopettajat opettavat 25 tuntia suurin piirtein viikossa, lehtorit ehkä kolmisenkymmentä tuntia. Uskon, että se on edelleenkin tänä päivänä samanlaista.

Täällä joku, taisi olla ed. Laitinen, joka totesi, että tämä on väliaste ollut tiedekorkeakouluun. Sitä käytetään sellaisena enkä tiedä, voidaanko sille kovinkaan paljon mitään tehdä, mutta ehkä juuri, jos ammattikorkeakoulu saisi, sanotaan, yhtä vahvan aseman kuin Saksassa — siellä muuten insinööri, joka valmistuu ammattikorkeakoulusta, on nykyään Fachhochschule Diplom-Ingenieur eli ammattikorkeakouludiplomi-insinööri ja sitten on yliopistodiplomi-insinööri erikseen — nämä olisivat todella kilpailukykyisiä. Ainakin se informaatio, joka minulla on, on se, että Fachhochschule Diplom-Ingenieur on aivan yhtä kysytty teollisuudessa kuin yliopisto-, korkeakouludiplomi-insinööri. Näin ei Suomessa ole asian laita.

Nyt tullaan siihen keskeiseen kysymykseen, miten esimerkiksi ammattikorkeakoulussa näitä jatko-opintoja voitaisiin tehdä. Tällä hetkellähän tilanne on se, että opetusministeriö ei suosi näitä. Esimerkiksi insinöörikoulutuksessa on lähdetty siitä, että insinööri ei jatka diplomi-insinööriksi enää, siis ammattikorkeakouluinsinööri. Minä olen tästä eri mieltä, mielestäni insinööreille pitäisi antaa mahdollisuus jatkaa. Edelleenkin se mahdollisuus on teoriassa olemassa mutta opetusministeriö vastustaa käytännössä tätä, diplomi-insinööriksi jatkamista. Mutta kun samanaikaisesti pyrkimys on saada tälle insinööritutkinnolle vahva asema, niin ymmärrän kyllä, että tässä on tietynlainen ristiriita olemassa, etujen ristiriita.

Sitten yksi suuri kysymys on tietysti tutkimus. Nythän on lähdetty siitä, että ammattikorkeakouluissa ei tutkimusta suoriteta. Kuten esimerkiksi ed. Dromberg aivan oikein sanoi, olen hyvin pitkälle ed. Drombergin kanssa samaa mieltä, miten tämä hallinto pitäisi järjestää, se voisi olla autonominen tiedeyhteisö niin kuin yliopistot ja korkeakoulutkin ovat. Nythän ne ovat useimmiten kuntien tai säätiöiden hallinnassa, ja mielestäni ainoastaan tällä tavalla voitaisiin paremmin kehittää ammattikorkeakoulua, jos se olisi autonominen yhteisö, joka itse vastaisi hallinnostaan ja joka saisi rahat joko valtiolta tai minkä järjestelmän kautta se saakin. Mutta kyllä tässä on todella suuria ongelmia.

Lopuksi vielä sanoisin tästä inflaatiosta, että jos nyt ymmärrän oikein, meillä on suurin piirtein 30 vakinaista ja väliaikaista ammattikorkeakoulua tällä hetkellä toiminnassa. Kuinka paljon siellä onkaan näitä entisiä opistoasteen oppilaitoksia? Kyllähän tässä on se suuri vaara, kuulkaa, että aluepoliittisilla perusteilla nyt ollaan rakentamassa ja on rakennettu tätä järjestelmää. Kukaan ei oikeastaan tosissaan ole huolissaan siitä, mikä on se taso.

Puhemies! Minun ehdotukseni olisikin se, että kun Ruotsissa nyt hyvä sosialidemokraattinen hallitus on lähtenyt siitä, että kun siellä ei ole ammattikorkeakoulujärjestelmää, parhaat alueelliset korkeakoulut voitaisiin nostaa yliopiston asemaan. Mielestäni tämä saattaisi aiheuttaa Suomessakin todella sen, että ammattikorkeakoulut lähtisivät kilpailemaan osaamisesta, laadusta, ja niille voitaisiin antaa yliopiston status neljän viiden vuoden kuluessa. Mutta tämä vain eräänä ajatuksena tähän keskusteluun.

Ed. O l i n : Arvoisa puhemies! Ammattikorkeakoulujärjestelmää hyvinkin läheltä seuranneena, sen johtoryhmää ja tehtäväalueen kehittämistä työryhmissä vetäneenä ja totta kai myös tiedekorkeakoulussa varsin pitkän, 25 vuoden työrupeaman tehneenä haluaisin tuoda tähän keskusteluun muutaman ajatuksen. Kun ed. Elo toteaa, että ammattikorkeakouluissa on maakunnallista perustelua, hän on siinä oikeassa. Niin tulee osin ollakin, mutta ei ainoastaan niin. Kun ed. Elo tarkoittaa, että ammattikorkea-

koulun pitää kehitty laitoksena ja sittemmin instituutiona laadullisesti tasolle, jossa se pystyy myös löytämään verrokkinsa kansainvälisesti, niin ed. Elon kritiikki on kyllä aivan paikallaan.

Toisaalta on syytä todeta, että maahan on luotu 30 ammattikorkeakoulua, muistelen 16 vakituista ja loput väliaikaisluvalla, kokeiluluvalla. On tietenkin kysyttävä, missä raja kulkee viiden miljoonan kansalla. Kansainvälinen korkeakoulujen perustamiskriteeri on noin yksi korkeakoulu, tämä tarkoittaa tiedekorkeakoulu, 4,5 miljoonaa asukasta kohden. Suomessa on noin parikymmentä tiedekorkeakoulua, yliopistoa ja samaan aikaan, kun luotiin nykyisen 30 ammattikorkeakoulun järjestelmä, tiedekorkeakouluilta supistettiin varsin tuntuvasti.

Kansainväliset kokemukset lähinnä, kuten ed. Elo viittasi Saksaan, jossa ammattikorkeakoulu toimii verrattain hyvin, kertovat, että ammattikorkeakoulusta valmistuvat löytävät työpaikan jopa keskimäärin paremmin kuin tiedekorkeakoulusta valmistuvat. (Ed. Dromberg: Samoin Hollannissa!) — Näin Hollannin osalta myös. — Suomessa kuitenkin tiedekorkeakouluissa on paljon myös soveltavia aloja, jotka voisivat ikään kuin olla ammattikorkeakoulussa tai ammattikorkeakoulun tehtäväalueet tiedekorkeakouluissa. Suomessa nimittäin tiedekorkeakoulun työllistämisonnistuneisuus on verrattain korkea. Pari viikkoa sitten tulleiden tutkimustietojen mukaan ensimmäisen vuoden aikana tiedekorkeakoulusta valmistumisen jälkeen ylempi korkeakoulututkinto tutkintona työllistyy noin 80 prosenttia nuorista. Se on verrattain kova luku.

Ongelma on siinä, miten yhteisiä voimavaroja käytetään, miten järkiperäisesti, ja ettei toisen asteen koulutuksesta muututa korkeamman asteen koulutukseen vain kylttiä katolla vaihtamatta. Olen huolestuneena seurannut painotuksia, joissa on vaadittu myös tutkimustyön tekemistä ammattikorkeakouluissa. Se nimittäin on sellainen asia, ettei se onnistu ihan noin vain hallinnollisena päätöksentekona, koska tutkimuksen tekeminen vaatii paitsi pätevyyttä myös traditiota ja tutkijahenkilöstöltä osaamista, ja se on alue, jonka pitäisi olla nimenomaan ammattikorkeakoululain ja yliopistolainkin mukaan yliopistoilla.

En ole aivan tarkkaan seurannut koko keskustelua, mutta eräässä kommentissa oli, että ammattikorkeakoulu olisi väliaste tai välivaihe tiedekorkeakouluun. Näinhän ei korkeakoulupoliittisesti ole ajateltu, vaan että ammattikorkeakoulu olisi ikään kuin rinnastettavissa alemman korkeakoulun opiskeluun ja myöskin tutkintoon. Tosin mielestäni ammattikorkeakoulututkinto on tällä hetkellä Suomessa ongelmallinen. Sitä ei ole lopullisesti ratkaistu. Pidän valitettavana sitä, että opetusministeriö ei kyennyt sitä tutkintonimikeratkaisua tekemään riittävän ajoissa. Tämä on erityisesti kansainvälisen terminologian ja rinnastettavuusperiaatteen kautta hyvin problemaattinen meillä tämä ammattikorkeakoulujen tutkintonimikkeistö.

Ed. S a a r i n e n : Arvoisa rouva puhemies! Ed. Jäätteenmäen aloitteella on ilmiselvästi myös aluepoliittisia tavoitteita. Tämän vuoksi muutama ajatus siitä, minkälaista merkitystä ammattikorkeakoulun sijaintipaikkakunnalla on. Sillä on luonnostaan sijantipaikkakunnalleen suuri infravaikutus, joka heijastuu varmasti yli kuntarajojen. Se on suuri työnantaja. Se on merkittävä vetovoimatekijä. Mutta jos sitä katsotaan opiskelijoiden kannalta, aika harvat opiskelijat jäävät kotipaikkakunnalleen tai opiskelupaikkakunnalleen ylipäänsä töihin, vaikka käyvät mitä oppilaitosta tahansa. Näin nuorten kannalta se aika, jonka he viettävät opiskelupaikkakunnalla, olkoon se Suomessa missä tahansa, on yksi vaihe elämää. Sen jälkeen työmarkkinoille hakeudutaan ei pelkästään Suomessa ympäri maata vaan ympäri maailmaa.

Kommenttina vielä ed. Kekkosen puheenvuoroon, jossa hän muistaakseni viittasi siihen, pitäisikö näiden oppilaitosten olla valtion omistamia. Vierastan voimakkaasti sitä ajatusta, koska ainakin toistaiseksi havaintojen mukaan kunnat ylläpitäjinä ovat ilmiselvästi pystyneet huolehtimaan oppilaitosten kunnosta, rakennusten kunnosta ja myöskin opetuksen laadusta ja määrästä selvästi valtiota paremmin. Luotan siis kuntataustaisiin oppilaitoksiin paremmin kuin yhteiseen valtioomme.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa rouva puhemies! Ammattikorkeakouluja tuleekin kehittää hyvin omaleimaisina. Niitä ei tarvitse rinnastaa tutkintorakenteiltaan eikä muutenkaan tiedekorkeakouluihin. Niillä on ihan oma paikkansa yhteiskunnassa sikäli kuin tietyt ehdot täyttyvät, yhteys elinkeinoelämään ja ammatillisuus ja kuitenkin tutkiva ote työhön. Tehdäänhän toki ammattikorkeakouluissa myös kartoituksia ja selvityksiä, sellaisia, jotka pohtivat työn olemusta. Se on minusta se arvo sinänsä.

Olin huomaavinani, että ed. Olinin puheenvuorossa oli jonkin verran sitä vanhaa asennetta,

jota yliopistomaailmasta tuli pitkälti ammattikorkeakoulujen kehittämiseen, että niiden ei tarvitse syntyä, ne ovat kilpailijoita, huonompia jne. Mutta sen yli me varmaan tämän kymmenen vuoden aikana olemme jo päässeet koko yhteiskunnassakin.

Mitä tutkintonimikkeisiin tulee, toki niissä on kehittämisen varaa, mutta heittäisin palloa myös työelämän puolelle. Työelämän tulee oppia tarkastelemaan, tarvitsevatko he tradenomin vai ekonomin, elikkä sellaistakin toimintamuutosta kaivataan tähän kulttuuriin.

Molemmilla on paikkansa. Harvaanasutussa Suomessa on todettu, että alueyliopistojen syntyminen oli erittäin hyvä asia elinkeinoelämän elpymisen ja kehittämisen kannalta. Samalla lailla ajattelen, että näitä ammattikorkeakouluja voi nyt olla vähintäänkin puolet enemmän kuin yliopistoja, koska ne ovat paljon kiinteämmin elinkeinoelämässä. Verkostoituvalla mallilla niitä saadaan joka kolkkaan.

Ed. J ä ä t t e e n m ä k i : Arvoisa rouva puhemies! Haluan vieläkin korostaa sitä, että laatu on koulutuksessa tärkeää, myös ammattikorkeakoulutuksessa. Lähden myös siitä, että voi olla jopa niin, että jonkun sellaisen, joka tällä hetkellä ei ole mukana mutta kehittää toimintaansa hyvin, on kuitenkin vaikea päästä tähän mukaan, ellei tätä lakimuutosta toteuteta. Toisaalta voi olla myös niin, että jokin sellainen oppilaitos, joka on jo saanut ammattikorkeakoulunimikkeen, voi juuttua paikoilleen eikä enää kehitä laatuaan, eli tässä on toki jatkuvasti tehtävä koko henkilökunnan työtä.

Sitten haluan todeta, kun ed. Elo totesi, että Vaasan läänissä on paljon koulutuspaikkoja, että toki niitä onkin ja nimenomaan Vaasassa, mutta ei Vaasan lääni eikä Vaasa ole koko Etelä-Pohjanmaa. Vaasan koulutuspaikkojen runsautta korostaa myös se, että se on kaksikielinen paikkakunta ja siellä on kaksikielistä opetusta, kuten aivan oikein pitää ollakin. Mutta se on myös johtanut siihen, että Etelä-Pohjanmaalla koulutuspaikkoja on todella vähän. Toivoisin, että siihen tulevina vuosina kiinnitettäisiin huomiota. Tämä lakialoite ei ole mitenkään alueellinen vaan koskee yleensä kaikkia ammattikorkeakouluja.

Ed. I h a m ä k i : Arvoisa puhemies! Minua tietysti vähän ilahdutti, kun ed. Jäätteenmäki koko ajan puhui Vaasan läänistä. Se oli ehkä symbolista ja tulevaisuuteen uskovaakin.

Ammattikorkeakoulusta voi todeta sen, että mallihan on lainattu Euroopasta, lähinnä Saksasta. Ammattikorkeakoulu tähtää erityisesti ammatilliseen osaamiseen, käytännön työelämän monipuoliseen palvelemiseen. Ammattikorkeakoulun on tarkoitus vastata työelämän vaatimuksiin.

Ed. Elolta hänen puheenvuoronsa johdosta haluaisin kysyä, miksi ammattikorkeakoulussa pitäisi harjoittaa tieteen tekemistä. Harjoitettakoon sitä pääsääntöisesti tiedekorkeakouluissa ja keskittyköön ammattikorkeakoulu käytännön sovellutuksiin. Muuten tulee voimavara- ja resurssipulaa. Toisaalta tietysti on todettava, että joissakin kohdin tiedekorkeakoulun ja ammattikorkeakoulun raja voi olla kuin veteen piirretty viiva.

On kuitenkin todettava, että ammattikorkeakoulujen kehitys on Suomessa ollut hyvää. Jo varsin lyhyessä ajassa vakinaistetut ammattikorkeakoulut ovat lunastaneet paikkansa. Jos jokin ammattikorkeakoulu ei ole lunastanut paikkaansa eikä ole vielä tullut vakinaistetuksi, kyllä koulun on syytä pyrkiä kehittämään itseään, ja sehän on erittäin hyvä tavoite.

Vielä lopuksi haluaisin todeta, että eivät kaikki koulut voi kehittyä ammattikorkeakouluiksi. Sekin on ihan tosiasia.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Kyllä ed. Jäätteenmäellä on syytä olla luottavainen Pohjanmaan ja Vaasan läänin suhteen. Siellä on oikea ote elämään, ja juuri tällaisilla alueilla ottaen huomioon kaikenlaisen kehityksen myös ammattikorkeakoulujen kehittäminen saattaa olla paikallaan ja perusteltuakin.

Mutta mitä tulee ammattikorkeakouluihin, lähden edelleen siitä, että jos ne aikovat nostaa tasoaan ovikylttiä ylemmäs, kyllä semmoisten perustaminen jonnekin Takahikiälle ja Reisjärvelle on sikäli vähemmän perusteltua, koska olosuhteiden: ympäristön, infrastruktuurin — nyt sekin sana tuli ihan oikein minulta, olen kehittynyt täällä — on oltava ihan erilaiset, jolloin saadaan myös sellaista opettajakuntaa, joka voi tasoa nostaa. Kyllä täytyy olla kasvukeskusten ja tietyllä tavalla teollisuuskeskittymien ja toiminnallisten keskittymien läheisyydessä, jotta ammattikorkeakouluilla on menestymisen mahdollisuuksia. Se on ihan selvä asia.

Minä olen edelleen sitä mieltä asiantuntijalta kuulleena, en itse asiasta oikeastaan mitään tietävänä, että ammattikorkeakoulusysteemin epäonnistumista vain salaillaan.

Tietotaito ja koulutus on hyvin monella alueella mennyt takaperin siitä, mitä se oli, kun lähdettiin edellisen asteen pohjalta, mistä sitten ammattikorkeakoulut muodostuivat. Täytyy tarkkaan harkita asiaa eikä pelkästään lähteä siitä, että meillä on myös ammattikorkeakoulu ja imagoa nostetaan ja rintaa lyödään rottingille seurauksista välittämättä.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Ei missään nimessä voi sanoa, että ammattikorkeakoulujärjestelmä olisi epäonnistunut, pikemminkin toisinpäin! Sillä on nimittäin erittäin suuri vetovoimamerkitys paikkakunnille, kuten täällä keskustelussa on todettu. Mutta toisaalta on kyllä pidettävä mielessä se, että ei voi olla joka paikkakunnalla sellaista korkeakoulujärjestelmää.

On aivan oikein todettu myös, että työelämän vaatimukset kuuluvat ammattikorkeakouluajatteluun erityisen keskeisesti. Samoin oikea on se näkemys, joka on esitetty, että tiede kuuluu yliopistoihin.

Muistinvaraisesti totean, että ammattikorkeakouluissa opiskelee noin 58 000—60 000 opiskelijaa tällä hetkellä ja tiedekorkeakouluissa muistaakseni 120 000—130 000. Kun asetetaan tavoite, että yli 50 prosenttia tietyssä vaiheessa suomalaisesta ikäluokasta suorittaa korkeakoulututkinnon, ammattikorkeakoulu tuo tähän tavoitteeseen merkittävän panoksensa.

Ed. Vokkolainen: Arvoisa rouva puhemies! Olen kuunnellut mielenkiinnolla tätä keskustelua ja haluan tuoda yhden lisänäkökulman, sen tosiasian kuitenkin, että oppilasmäärä Suomessa koko ajan pienenee. Jo nyt on selkeästi ammatillisesta henkilökunnasta tässä maassa pulaa. Onko ammattikorkeakoulu vastaus tähän kysymykseen ja tähän pulaan, minä en usko, että kokonaisvastaus on ainakaan niiden lisäämisessä.

Minä olen ainakin huomannut, että toisen asteen koulut, lähinnä ammattikoulut, ovat olleet kärsijän osassa korkeakoulu — yliopisto-keskustelussa ja nimenomaan laitepuolella. On selkeästi meillä ammattikouluja, joissa laitteet ovat 60-luvulta ja pitäisi valmistaa oppilaita 2000-luvun tarpeisiin. Korkeakoulu- ja ammattikorkeakoulupuolella minä en ainakaan ole huomannut, että olisi ollut ongelmana raha, mutta ammatillisen keskiasteen koulutuksen puolella on selkeästi kysymys jo rahasta. Olen ymmärtänyt niin, että rahaa on ainakin nyt korkeakoulu- ja ammattikorkeakoulupuolelle nimenomaan otettu keskiasteen puolelta. Sillä ei meidän elinkeinoelämämme ja teollisuutemme tule pärjäämään.

Mielestäni pitäisi tätä taustaa vasten harkita hyvinkin tarkkaan uusien ammattikorkeakoulujen perustamista. Yhdyn ed. Olinin arvioon, että kun on vajaan viiden miljoonan kansa, on pohdittava, missä kulkee raja. Ennen kaikkea perustaminen ilman elinkeinoelämän alueellisia tarpeita minun mielestäni ei ole järkevää sen takia, että koulujen ylläpitäminen ei ole itsetarkoitus, vaan niillä pitää olla alueellista merkitystä ja alueen elinkeinoelämälle myös selvää lisäarvoa.

Ed. Vihriälä: Arvoisa rouva puhemies! Täällä ed. Olin käytti tiedemiehenä puheenvuoron, jossa saattaa olla ehkä asenteellisuuttakin, mutta minusta hänen ensimmäinen puheenvuoronsa oli erittäin ajankohtainen ja hyvä.

Täällä on myös puhuttu nyt, että ammattikorkeakoulut olisivat epäonnistuneet. Minusta se on kyllä aika rohkea ja kova väite tänä päivänä. Edelleen alleviivaisin sitä, että kyllä ne ovat paikkansa ansainneet.

Ed. Jäätteenmäen lakialoite, josta keskustelu lähti liikkeelle, ei suinkaan, näin olen ymmärtänyt, pyri siihen, että tämä olisi joku paikkakuntakohtainen hanke, vaan tämä tarkoittaa nimenomaan koko maata ja sen ammattikorkeakoulutoiminnan kehittämistä myös pitkällä aikavälillä. Minä uskon, että tästä meillä kuitenkin yhteisymmärrys vallitse, että näitä tarvitaan.

Nyt on vielä syytä palata yliopistoihin ja ennen kaikkea siihen merkitykseen, mikä alueyliopistoilla, kuten täällä ed. Viljamaa toi todella hyvin esille, on ollut koko maan tasapainoiselle kehittämiselle ja kaikenlaiselle eteenpäinmenolle, jos ajatellaan Jyväskylää, Oulua, Kuopiota ja myös Vaasaa. Puhutaan nyt, ed. Ihamäki, Vaasan vaalipiirin yliopistoista. Siellä on vain yksi tiedeyliopisto eli Vaasassa oleva yliopisto; muut ovat filiaaleja, mitä löytyy Seinäjoelta ja myös Kokkolasta. Puhutaan nyt vain Vaasan vaalipiirin yliopistosta.

On toki niin, kuin ed. Jäätteenmäki täällä sanoi, että nimenomaan suomenkielinen Etelä-Pohjanmaa on jäänyt tässä heikompaan asemaan. Toki nimenomaan Seinäjoen verkostoitunut ammattikorkeakoulu on tässä suhteessa merkinnyt meille erittäin paljon ja koetaan siellä tärkeäksi. Liittyen maakunnan yrittäjyyteenkin sen vahvistamisen pitäisi ainakin olla meille erittäin tärkeä asia.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Minun mielestäni ammattikorkeakoulujärjestelmän perustaminen Suomeen oli todella hyvä asia, koska näitä ammattikorkeakouluja on EU:n alueella kaikissa maissa. Ammattikorkeakoulun taso tarkastetaan, ennen kuin ammattikorkeakoulu vakinaistetaan. Esimerkiksi tänä vuonna Saksasta tulivat asiantuntijat, jotka suorittavat vertailun, onko ammattikorkeakoulu samalla tasolla kuin Saksassa.

Siinä mielessä opetuksen taso kyllä vastaa hyvin teollisuuden ja yrittäjien toiveita, että esimerkiksi Kymenlaakson ammattikorkeakoulusta valmistuneet 85-prosenttisesti saivat tänäkin keväänä työpaikan, mikä kertoo siitä, että juuri keskiasteen koulutusta me tarvitsemme.

Mitä ed. Vokkolainen täällä mainitsi ammattikouluista ja siitä, että ammattikorkeakoulut syövät ammattikoululaisten leipää, ei todellakaan pidä paikkaansa, koska koulut ovat kuntien omistamia. Meillä on esimerkiksi Kymenlaaksossa kolmentoista kunnan omistama ammattikorkeakoulu ja seitsemän kunnan omistama ammattiopisto. On ihan alueesta kiinni, kuinka nämä asiat hoidetaan.

Olen aivan vakuuttunut, että ed. Jäätteenmäki on hyvällä asialla tässä, ja lämpimästi kannatan hänen lakialoitettaan.

Ed. Laitinen: Arvoisa rouva puhemies! Minun osaltani tämä on viimeinen puheenvuoro tässä yhteydessä tämän lakialoitteen osalta. Ei ammattikorkeakoulujärjestelmä meillä ole epäonnistunut, jos ajatellaan, että vain noin reippaat viisi vuotta järjestelmä on ollut toiminnassa ja tässä laajuudessaan hyvin vähän aikaa. Itse asiassa se on onnistunut erinomaisen hyvin. (Ed. Aittoniemi: Epätasaista!) — Ammattikorkeakoulussa opetus on erittäin korkeatasoista, laatutaso hyvä, ja kriteerit päästä, ed. Aittoniemi, ammattikorkeakouluksi ovat olleet ja tulevat olemaan korkealla.

Itse asiassa kyllähän me alueen kansanedustajat ja alueella toimivat olemme edesauttaneet sitä kehitystä, että meillä ammattikorkeakoulujärjestelmästä on muodostumassa tavattoman laaja. Tähän liittyy se uhka, mitä itsekin pelkään ja mihin ed. Vokkolainen puuttui, että toisen asteen ammatillisen koulutuksen eväitä nyt, ed. Kuosmanen, ammattikorkeakoulun rinnalla ollaan monella tapaa syömässä. Huoli siitä, että työelämä saa riittävästi ammattitaitoista, osaavaa ja paitsi tietopuolisesti koulutettua myös käytännön kokemusta omaavaa henkilökuntaa, on siinä, että toinen asteen ammatillinen koulutus rapautuu. Sen kehittämisestä on nyt erityisesti suuresti huolta kannettava. Se, mitä ed. Vokkolainen puheenvuorossaan toi esille, vastaa aika tavalla omia näkemyksiänikin. Meillä, ed. Kuosmanen, täytyy olla huoli siitä, että elinkeinoelämä saa riittävästi korkeatasoista, ammattinsa osaavaa henkilöstöä.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Haluan todeta ed. Vihriälän puheenvuoron johdosta sen, minkä totesin aiemmin, että ammattikorkeakoulujärjestelmä ei ole epäonnistunut tehtävässään eli se on siis onnistunut. Se on ainakin oma käsitykseni. Tiedän myös, että suomenkielisellä Pohjanmaalla on tiettyä tarvetta tämän tyyppiseen toimintaan. Pitää sitten pohtia, missä vaiheessa sellaiseen on mahdollisesti edellytyksiä.

Ed. Vokkolainen osoitti perustellusti ja hyvin sen ongelman, joka tähän koulutuspolitiikan kohtaan liittyy, ja se on seuraava: On välttämättömän tärkeätä kouluttaa ammatti-ihmisiä muihinkin kuin korkeakoulututkintoa vaativiin tehtäviin, ja tätä myös ed. Laitinen korosti. Hän on aivan oikeassa, ja olen samaa mieltä.

Toisaalta pitää paikkansa se, mitä edustajat Vokkolainen ja Laitinen painottivat, että usea ammattikoulu, kauppaoppilaitos esimerkiksi, on joutunut tiettyihin vaikeuksiin, koska ammattikorkeakoulu on ikään kuin vienyt maapohjaa. Tästä on selviä näyttöjä, ja sitä ei voi kiistää.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Toteaisin ed. Laitiselle, että hän on oikeassa siinä mielessä, että ammattikoulutusta 80-luvulla ei nostettu siihen arvoon, mikä sille kuuluu. 90-luvulla on ollut pakko ammattikoulutusta arvostaa, ja ammattikoulun käyneet henkilöt menevät jatkossa monet oppisopimuskoulutukseen ja sitä kautta heistä tulee yrittäjiä.

Ainut epäkohta ammattikouluissa on se, että niin sanottu teknikko- ja rakennusmestarikoulutus lopetetaan sieltä, ja ehdottomasti rakennustyömailla ja samoin teollisuudessa tarvitaan tämä väliporras vielä, koska se on se porukka, joka työmiehen kanssa hoitaa tuotannon. Tänä päivänähän on tilanne sellainen, että suurin osa ammattikorkeakouluun ja ammattikouluunkin pyrkijöistä on ylioppilaita, koska korkea tietotekniikka vaatii, että korkeatasoinen koulutus pitää olla lähtöpohjana, jotta pystyy hoitamaan automaattisia kulunvalvontalaitteita jnp. Eli siinä mielessä meidän pitää nostaa tasoa ammattikouluissakin, ja se on nimenomaan kuntien teh-

tävä, koska kunnat omistavat ammattikoulut tällä hetkellä.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Nimenomaan ammattikorkeakoulu vaatii kasvuympäristön, joka vaatii, valvoo ja kehittää ammattikorkeakoulun tasoa. Jos on kasvuympäristö, joka saa tietyllä tavalla omat työntekijänsä ja tuotantoonsa vaikuttavat tekijät tietystä ammattikorkeakoulusta, ympäristö myös valvoo tätä asiaa. Sellaisia paikkoja on esimerkiksi Pohjanmaa varmasti tai ehkä Pirkanmaa. Esimerkiksi jossain Pohjois-Karjalassa, missä on masentunut olotila hiukan ja kädet nostetaan hyvin helposti pystyyn vaikeuksien tullessa ja vaaditaan valtiota apuun, tämmöisissä olosuhteissa ammattikorkeakoulu ei menesty, koska ei ole ulkopuolisia vaatimuksia ja tason valvontaa.

Tässä on aivan selkeä asia juuri nimenomaan, kun oli äsken puhetta Pohjanmaasta. En minä nyt tässä halua mielistellä ed. Jäätteenmäkeä, joka on Lapualta, mutta tarkoitan, että siellä on ollut aina tällainen henki ja monessa muussa paikassa. Mutta joissakin paikoissa, missä ollaan valmiita vetämään länget heti kaulaan vastoinkäymisten tullessa, ei kehity myöskään ammattikorkeakoulu, koska sen ympäristössä ei ole sitä vaatimusta, valvontaa eikä tarvetta.

Ed. Jäätteenmäki: Arvoisa puhemies! Haluan ilmoittaa, että tämä on viimeinen puheenvuoroni tässä yhteydessä. Mutta haluan todeta, että minusta tämä keskustelukin täällä jo osoittaa, että yleensä koulutuksesta ja ammattikorkeakouluasioista tulee ja pitää käydä keskustelua, ja minä toivon, että tämä keskustelu myös edesauttaa sitä, että sivistysvaliokunta käsittelee tämän aloitteen niin, että me voimme tätä asiaa mahdollisesti syksyllä uudelleen käsitellä.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemi oli aivan oikeassa, kun hän kertoi, millä alueilla ammattikorkeakoulu on tärkeä ja millä ei. Otan esimerkin Kymenlaaksosta, josta valtakunnan vientituloista tulee 38 prosenttia eli se on erittäin teollistunut alue. Siellä nimenomaan tarvitsemme ammattikorkeakoulua. Mutta ymmärrän hyvin, että Pohjois-Karjalassa sitä tuskin niin paljon tarvitaan kuin Kymenlaaksossa, koska teollisuuspaikkakunnat ehdottomasti tarvitsevat juuri ammattikorkeakoulun käyneitä hyviä asiantuntijoita.

Ed. Tiusanen: Arvoisa puhemies! Kymenlaaksosta, mihin ed. Kuosmanen viittasi, tiedämme myös, että se on, niin kuin hän totesi, tärkeä bruttokansantuotteen tekijä ja paperiteollisuuden keskus. Muun muassa Enso-yhtiö toimii siellä.

Mitä tulee ammattikorkeakouluun kaiken kaikkiaan, niin kyllähän täytyy se todeta, että tässä maassa tiettyjä käynnistysvaikeuksia tämän systeemin toteuttamisessa on ollut kaiken kaikkiaan. Hyvin paljon on niin sanotusti aluepolitikoitu ja muuta sen tyyppistä toimintaa harjoitettu, joka sinänsä ei itse substanssiin, ammattikorkeakoulun sisältöön ole oikealla tavalla ollut suhteessa. Kaikenlaisia kouluja on kyllä monella kutomistavalla yhteen kudottu.

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! En oikein tiedä, mihin ed. Kuosmasen väite siitä, että Pohjois-Karjala ei tarvitse ammattikorkeakoulua, voi perustua. Totean, että Pohjois-Karjalahan oli ensimmäisten joukossa, kun ammattikorkeakoulut vakinaistettiin tähän maahan. Meillä on siellä maakunnallinen yksikkö, johon lähes kaikki opistoasteen koulutus alusta lähtien tuli mukaan. Olen sitä mieltä, että se on sekä tulosten, koulutuksen laadun että alueen elinkeinoelämän kehittämiseen liittyvän vaikuttavuuden osalta varsin hyvin kilpailukykyinen minkä tahansa ammattikorkeakoulun kanssa tässä maassa.

On totta, että ammattikorkeakoulun sisällön, koulutuksen laadun ja elinkeinoelämän yhteyksien kannalta on jatkuvasti tehtävä työtä. Mutta me kaikki tiedämme, että nykyinen aluepoliittinen malli, ohjelmaperusteinen alueiden kehittäminen, edellyttää, että siinä on koulutus ja erityisesti ammatillinen koulutus vahvasti koko ajan mukana. Tähän me olemme ymmärtääkseni varsin hyvin siellä päässeet, joten tervetuloa tutustumaan Pohjois-Karjalan ammattikorkeakouluun.

Ed. Kuosmanen: Arvoisa rouva puhemies! Missään tapauksessa en sanonut niin, että Pohjois-Karjala ei tarvitse ammattikorkeakoulua, kun itsekin olen Pohjois-Karjalasta kotoisin. Päinvastoin, Pohjois-Karjala tarvitsee ammattikorkeakoulun. Siteerasin ed. Aittoniemen puheenvuoroa, kun hän sanoi, että teollistuneella seudulla ammattikorkeakoulun oppilailla on erilaiset mahdollisuudet koulun jälkeen saada työpaikka kuin esimerkiksi Pohjois-Karjalassa. Sitä tarkoitin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

8) Lakialoite laiksi työttömyysturvalain 12 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite 53/1998 vp (Marjaana Koskinen /sd ym.)

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Laitinen: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Marjaana Koskisen lakialoite laiksi työttömyysturvalain 12 §:n muuttamisesta on hyvin perusteltu. Se näkyy muun muassa siitä, että 102 kansanedustajaa on sen allekirjoittanut. Nimittäin kun työttömyysturvalakia uudistettiin, siinä yhteydessä ei huomattu, että tulisi myös karenssin kerääntymisaikaa pidentää, sehän jäi silloin 8 viikkoon. Tämä on aiheuttanut aika tavalla probleemeja sen suhteen, että on voitu tässä ajanjaksossa saada 7 päivän karenssi hoidettua, kun se 5 päivästä piteni 7 päivään.

On totta, mitä lakialoitteessa todetaan, että epätyypilliset työt ovat yleistyneet suomalaisessa yhteiskunnassa. On erilaisia osa-aikaisia, määräaikaisia töitä. Itse asiassa, niin kuin lakialoitteessa todetaan, vain noin 77 prosenttia palkansaajista työskentelee kokoaikaisissa niin sanotuissa pysyvissä työsuhteissa ja tämä osuus tulee pienenemään.

Minä toivon, että lakialoite nyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa saa sen käsittelyn, sen vakavuuden, millä allekirjoittaneet kansanedustajat ovat lakialoitteeseen suhtautuneet. On välttämätöntä pidentää karenssin keruuaikaa 8 viikosta 12 viikkoon.

Ed. Viljamaa: Arvoisa rouva puhemies! Minusta on erittäin hyvä, että meillä on aktiivisia kansanedustajia niin kuin ed. Marjaana Koskinen, jotka nimenomaan niihin puutteisiin, joita usein lainsäädäntöön jää, kiinnittävät huomiota. Tämä on ollut todella sellainen näkökulma, joka usean kansanedustajan on ollut helppo allekirjoittaa.

Se, kuinka helppo tätä pieneltäkin tuntuvaa muutosta on viedä eteenpäin, on toinen kysymys kuitenkin, koska kolmikantaisesti pitänee myös tämän tyyppiset asiat aina sopia. Joka tapauksessa tämä on havaintona sellainen, joka velvoittaa työstämään ja muuttamaan tämän epäkohdan kenties muiden epäkohtien rinnalla, joita työttömyysturvalakiin vielä jäi.

Ed. Olin: Arvoisa puhemies! Haluan yhtyä käytettyihin puheenvuoroihin ja niiden perusteluihin ja todeta samalla, että ongelma, joka toivottavasti nyt poistuu työttömyysturvalain piiristä, juontaa itse asiassa siihen aikaan, jolloin työttömyysturvajärjestelmä lainsäädäntöteitse maahamme jo kauan sitten luotiin ja jolloin työttömyyden keskimääräinen kesto oli kuukaudesta puoleentoista kuukauteen. Silloin ei ehkä voitukaan ennakoida näin merkittävän laman vaikutuksia, jonka käsissä Suomi on 90-luvulla ollut, ja sitä, että vielä tänäkin päivänä 500 päivän työttömyyspäivärahakausi on tuottanut ongelmia. Siksi ja kun etenkin, kuten ed. Marjaana Koskisen aloitteessa todetaan, pysyvässä työsuhteessa olevien suhteellinen osuus ammattitaitoisesta väestöstä on tuntuvasti vähentynyt 90-luvulla, esitetty muutos karenssipäivämäärien osalta on myös varmasti perusteltu.

Ed. Tiusanen: Arvoisa rouva puhemies! Aivan samalla tavalla kuin ed. Olin yhdyn aikaisempiin ja hänenkin puheenvuoroonsa.

Toteaisin sen, että kun tässäkin lakialoitteessa on yli 100 nimeä, niin huolimatta siitä, että näitä yli 100 allekirjoittajan lakialoitteita on aika tavalla viime aikoina ollut, odotan ja uskonkin, että asianomainen valiokunta todella käsittelee tämän asian sen ansaitsemalla vakavuudella ja nimenomaan myös aikataulullisesti niin, että vielä ehdimme tämän kuluvan vaalikauden aikana näitä asioita viemään loppuun saakka. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on koko joukko näitä yli 100 allekirjoituksen lakialoitteita.

Ed. Laitinen: Rouva puhemies! Ihan lyhyesti. Totta on se, mitä ed. Viljamaa sanoi, että niin tämä laki kuin monet muutkin työelämää koskevat lait on kolmikantaisesti valmisteltu. Erityisesti tämän vaalikauden aikana se periaate on ollut kiveen hakattu. Toivon mukaan myös jatkossa näin tulee tapahtumaan.

Silloin kun työttömyysturvalaki tältä osin säädettiin, ei kyllä epätyypillisten työsuhteiden osuus suomalaisessa yhteiskunnassa ollut vielä niin suuri kuin tänä päivänä. Kun työnantajat ovat erityisen voimakkaasti viime vuosina vaati-

neet työelämään joustavuutta, jota on lisätty erilaisilla työsuhteilla, niin voisi kuvitella, että tässä kysymyksessä löytyisi nyt joustavuutta työnantajan puolelta, kun asiasta lähdetään myös työmarkkinapöydässä epävirallisesti, kun lakialoite on jätetty, keskustelemaan. Mehän tämän tietysti lopullisesti hyväksymme. Eli joustavuutta työnantajapuolelle tämän kysymyksen osalta suotakoon. Uskon, että ed. Kuosmanen omalta osaltaan on valmis viemään viestiä eteenpäin työnantajapuolelle.

Ed. V i l j a m a a : Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenenä todella tiedän, että valiokunnassa on useita yli 100 kansanedustajan allekirjoittamia aloitteita. Periaatepäätös niiden käsittelyyn ottamisesta on tehty. Se, mitä aikataulu suo, on tietenkin toinen kysymys. Useiden asioiden kohdalla kyse on kuitenkin sen luokan asioista, että toivoisi, että myös hallitus huomaisi ottaa asioita syksyn ohjelmaansa. Niin tämäkin, vaikka pieneltä vaikuttaa, voisi olla myös hallituksen ohjelmassa.

Ed. O l i n : Arvoisa rouva puhemies! Aivan lyhyesti haluaisin vielä korostaa kuntasektorilla tapahtunutta epätyypillisten työsuhteiden määrän kasvua, johon on jopa työllisyyspolitiikan merkittävissä arvioinneissa viime päivinä kiinnitetty huolestuneina huomiota. Pysyviin tehtäviin olisi pyrittävä kuitenkin kiinnittämään pysyvät työsuhteiset henkilöt.

Osaltani haluan vielä myös korostaa kolmikannan merkitystä näissä asioissa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

9) Hallituksen esitys laeiksi eräistä henkilöstön asemaa koskevista järjestelyistä yksityistettäessä opetusministeriön hallinnonalaan kuuluvia ammatillisia oppilaitoksia ja muodostettaessa yksityisiä ammattikorkeakouluja annetun lain 1 §:n muuttamisesta ja ammatillisesta opettajankoulutuksesta annetun lain 18 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 58/1998 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 10/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 38/1998 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 7/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laiksi lannoitelain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 72/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 6/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys laiksi maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 18/1998 vp
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 7/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys laiksi 55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamisesta

Hallituksen esitys 73/1998 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 9/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys laeiksi sijoituspalveluyrityksistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 56/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 11/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laiksi valtion erityisrahoitusyhtiöstä ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys 35/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 12/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys laiksi valtion vakuusrahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 51/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 13/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

17) Suomen itsenäisyyden juhlarahaston Sitran toimintakertomus vuodelta 1997

Kertomus 6/1998 vp
Talousvaliokunnan mietintö 14/1998 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on huomenna keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 18.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen